

สรุปและความคิดเห็น

สรุป

จากการศึกษามาทั้งหมด สามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า พื้นฐานของเรื่องอาศัยแนวความคิดของ Gabriel A. Almond และ Sidney Verba ที่ศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมการเมืองใน 5 ประเทศ อันได้แก่ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ เยอรมัน อิตาลี และเม็กซิโก เป็นหลักสำคัญตามความหมายและคำจำกัดความที่ว่าวัฒนธรรมการเมือง (Political Culture) หมายถึงแบบแผนของทัศนคติและความรู้สึกของบุคคลต่อสาระทางการเมือง อันประกอบด้วยความรู้ (Cognitive Orientations) ความรู้สึก (Affective Orientations) และค่านิยม (Evaluative Orientations) ที่มีต่อระบบการเมือง หรือสถาบันทางการเมือง (System as general object) ทศตัวแทนของประชาชน หรือตัวแทนของรัฐ (Input objects) ทศกฎหมายหรือนโยบายของประเทศ (Output objects) และต่อความสำนึกที่รู้สึกว่าตัวเองสามารถ หรือมีความสำคัญ (Self as object)

นักรัฐศาสตร์หลายคน เช่น Lucian W. Pye, James S. Coleman และ G. Bingham Powell มีความเชื่อเช่นเดียวกับ Gabriel A. Almond และ Sidney Verba ว่า การศึกษาเชิงวัฒนธรรมการเมืองนี้ จะเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้เข้าใจระบบการเมือง และกิจกรรมทางการเมืองของประเทศได้แจ่มชัด และใกล้เคียงกับข้อเท็จจริง ยิ่งกว่ากรรมวิธีใด ๆ เพราะสามารถศึกษาเอกชนแต่ละคน และสังคมทั่วไปได้ในเวลาเดียวกัน

คุณค่าและประโยชน์ของแนวความคิดดังกล่าว ประกอบกับความเป็นมาของสถาบันรัฐสภาไทย นับตั้งแต่คณะราษฎร ได้กำหนดให้มีขึ้นครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2475 และใช้ตลอดมา จนกระทั่งปัจจุบัน มิได้คำนึงไป ตามอุดมการณ์ของมันอย่างแท้จริง กล่าวคือ แทนที่รัฐสภาจะเป็นสถาบันที่เป็นตัวแทนของความคิดเห็น และความต้องการของประชาชนในประเทศ กลับมีฐานะเพียงเครื่องมือที่คอยให้ความชอบธรรมแก่คณะข้าราชการซึ่งกำลังปกครองประเทศอยู่เท่านั้น ทำให้ผู้เขียนเกิดความสนใจที่จะศึกษาแนวโน้มของระบบการเมืองไทยในอนาคตว่าจะดำเนินไปในรูปแบบไหน เพราะผลจากอคติมักก่อให้เกิดความเข้าใจแก่บุคคลทั่วไปเสมอว่า สาเหตุที่ทำให้สถาบันรัฐสภามีสภาพล้มลุกคลุกคลานตลอดมา ก็คือ โครงสร้าง

ของระบบที่เปิดโอกาสให้ฝ่ายบริหารมีอำนาจเหนือกว่าฝ่ายนิติบัญญัติ และความประพฤติปฏิบัติของสมาชิกสภาผู้แทนบางคน ที่มีไต่เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของตนโดยบริสุทธิ์ใจ

การทำข้อยุติในเรื่องนี้ สำหรับขอบเขตของการศึกษาในแง่วัฒนธรรมการเมือง จึงควรที่จะครอบคลุมถึงความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อสาเหตุใหญ่ทั้งสองประการ รวมทั้งสาเหตุย่อยที่เกี่ยวข้องว่าเป็นอย่างไร แต่เนื่องจากผู้เขียนถูกจำกัดด้วยปัจจัยอื่นหลายประการ ไม่สามารถกระทำไต่ทั้งหมดในวิทยานิพนธ์นี้ จึงเลือกศึกษาเฉพาะวัฒนธรรมการเมืองในส่วนที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของนิสิตปีสุดท้ายจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2514 ซึ่งเป็นประชาชนส่วนหนึ่ง ที่มีต่อฐานะและบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทน ที่ได้รับการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512 เท่านั้น ดังปรากฏผลอันสรุปไต่ต่อไปนี้ คือ.-

ในส่วนที่เกี่ยวกับความรู้ ซึ่งกินความหมายรวมไปถึง ความกระตือรือร้นและความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิต ปรากฏว่าระดับความรู้ของนิสิตที่มีต่ออำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกสภาผู้แทนอยู่ในขั้นพอสมควร ไม่สูงนัก เมื่อยึดถือข้อความคำขวัญรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2511 เป็นหลัก เพราะมีนิสิตจำนวนร้อยละ 18.67 ที่เห็นว่า หน้าที่สำคัญของสมาชิกสภาผู้แทน คือการทำหน้าที่ทางนิติบัญญัติ และอีกจำนวนร้อยละ 5.41 เท่านั้น ที่เห็นว่าทำหน้าที่ควบคุมการบริหารงานของรัฐบาลและข้าราชการ ความกระตือรือร้นในทางการเมืองก็เช่นเดียวกัน ถ้าวัดความสนใจที่มีต่อประเภทข่าวสาร หรือความบ่อยครั้งที่ได้อ่านหนังสือวารสาร บทความเกี่ยวกับการเมือง เพราะ ปรากฏว่า นอกจากนิสิตจะให้ความสนใจข่าวสารที่เกี่ยวกับการเมืองน้อยกว่าข่าวสารประเภทอื่นเป็นต้นว่า ปัญหาสังคม หรือพวกบันเทิง กีฬา แฟชั่น แล้ว ยังพบว่า ความบ่อยครั้งของการอ่านหนังสือวารสาร หรือบทความเกี่ยวกับการเมืองนี้ มีน้อยมากอีกด้วย อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงความสนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการไปลงคะแนนออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการปกครอง ตามระบอบประชาธิปไตยแล้ว นิสิตมีความต้องการมาก จำนวนสูงถึงร้อยละ 91.15 ที่คิดว่าจะไปหรือจะไปแน่ ๆ สำหรับการออกเสียงเลือกตั้งครั้งต่อไป แต่ถ้าจะให้แสดงบทบาทโดยการเป็นตัวแทนของการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง หรือความหวังตั้งใจที่จะดำรงตำแหน่งทางการเมืองในอนาคตแล้ว มีนิสิตเพียงจำนวนร้อยละ 16.71 เท่านั้น ที่ต้องการ

ในส่วนที่เกี่ยวกับความรู้สึกของนิสิตที่มีต่อฐานะและบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนนั้น นิสิตยังไม่เชื่อถือในความสามารถ และไม่ศรัทธาต่อการปฏิบัติงานของสมาชิกสภาผู้แทน ก็จะเห็นได้ว่า มีนิสิต

เพียงจำนวนร้อยละ 8.60 เท่านั้น ที่เชื่อว่าสมาชิกสภาผู้แทนมีความสามารถในการควบคุมการบริหารงานของรัฐบาล และอีกจำนวนร้อยละ 3.44 ที่เชื่อว่าสมาชิกสภาผู้แทนส่วนใหญ่จะสามารถปฏิบัติตามที่ราษฎรขอร้องได้ ที่เป็นดังนี้ เนื่องจากเข้าใจว่าสมาชิกสภาผู้แทนส่วนมากมักปฏิบัติงานเกินอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของตน นิสิตที่มีความเข้าใจเช่นนี้มีจำนวนถึงร้อยละ 71.25 นอกจากนั้นยังมีนิสิตจำนวนร้อยละ 86.49 ที่เชื่อว่าการปฏิบัติเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2544 สาเหตุส่วนหนึ่ง เนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่อันมีขอบของสมาชิกสภาผู้แทน และอีกจำนวนร้อยละ 59.46 เชื่อว่าสาเหตุที่ประชาชนไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งน้อยนั้น เป็นเพราะไม่ศรัทธาต่อการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทน อย่างไรก็ตาม ความรู้สึกของนิสิตนี้ อาจจะดีขึ้นบ้างก็ได้ ถ้าสมาชิกสภาผู้แทนจะมีคุณสมบัติอย่างที่เป็นที่ต้องการ เป็นต้นว่า มีความประพฤติส่วนตัวเรียบร้อย ซื่อสัตย์สุจริต และมีความเสียสละอย่างแท้จริงในการรักษาผลประโยชน์ของประชาชนโดยรวม

เมื่อนิสิตมีความรู้สึกที่ไม่สู้จะดีนักต่อสมาชิกสภาผู้แทน จึงพลอยทำให้ค่านิยมของสมาชิกสภาผู้แทนในสายตาของนิสิตต่ำลง เมื่อเปรียบเทียบกับสถาบันอื่น เช่น ผู้พิพากษา อาจารย์ในมหาวิทยาลัย แพทย์ พอค่า หรือนักธุรกิจ เพราะจากคำถามว่าใครคือบุคคลผู้มีเกียรติในสายตาของท่าน โปรดระบุตามลำดับความสำคัญ มีนิสิตเพียงจำนวนร้อยละ 2.95 เท่านั้น ที่เห็นว่าสมาชิกสภาผู้แทน เป็นบุคคลที่มีเกียรติกว่าสถาบันอื่น

สำหรับภูมิหลังของนิสิตที่ยกเอามาแสดง ผลเปรียบเทียบเช่น เพศ สาขาวิชาที่เรียน เชื้อชาติ ภูมิลำเนา และอาชีพของบิดา มีเพศ และสาขาวิชาที่เรียน เท่านั้น ที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด จนสามารถตั้งเป็นข้อสังเกตได้ กล่าวคือ ในส่วนที่เกี่ยวกับความรอบรู้และความรู้สึก เมื่อเปรียบเทียบกันแล้ว จะปรากฏว่า นิสิตชายมีความรู้ ความกระตือรือร้น และความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่านิสิตหญิง การไม่เชื่อถือในความสามารถ และไม่ศรัทธาต่อการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทน ก็เช่นเดียวกัน สำหรับสาขาวิชาที่เรียน จะพบว่า นิสิตรัฐศาสตร์ คล้ายคลึงกับนิสิตชาย ที่มีความรอบรู้ในระดับที่สูง และความรู้สึกเชื่อมั่นศรัทธาต่อการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทน ในระดับที่ต่ำกว่า นิสิตที่เรียนทางวิทยาศาสตร์ และนิสิตที่เรียนทางสังคมศาสตร์ ตามลำดับ

จากผลสรุป พอที่จะชี้ให้เห็นถึงวัฒนธรรมการเมืองของนิสิตในส่วนที่เกี่ยวกับฐานะและบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนดังนี้คือ.-

1. นิสิตมีความรู้เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกสภาผู้แทนพอสมควรไม่สูงนัก
2. นิสิตขาดความเชื่อมั่นศรัทธาในความสามารถของสมาชิกสภาผู้แทน และเห็นว่าสมาชิกสภาผู้แทนส่วนใหญ่ มักปฏิบัติงานเกินขอบเขตอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ
3. นิสิตมีความต้องการให้สมาชิกสภาผู้แทนในอุดมคติของตน เป็นคนซื่อสัตย์สุจริต มีความเสียสละ โดยไม่คำนึงถึงเลยว่าจะต้องมีความรู้ความสามารถ มากน้อยเพียงไร

แสดงให้เห็นว่าวัฒนธรรมการเมืองของนิสิตไม่สนับสนุนการปกครองระบอบรัฐสภาอย่างเต็มที่ ทำให้รัฐสภายังไม่มี legitimacy มากพอที่จะเป็นหลักของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยได้หนทางหนึ่งที่จะแก้ไขให้รัฐสภาเป็นที่ยอมรับ อาจทำได้โดยการปรับปรุงสถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้นว่า พรรคการเมือง สมาชิกสภาผู้แทน ตลอดจนนิสิตนักศึกษาควรรู้ไปด้วย

ความคิดเห็น

การที่นิสิตมีความรู้เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกสภาผู้แทนอย่างถูกต้องในจำนวนที่ไม่มากนัก ขาดความกระตือรือร้น ที่จะติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเมือง ตลอดจนไม่มีความต้องการหรือความหวังที่จะดำรงตำแหน่งทางการเมืองในอนาคต แสดงให้เห็นถึงความสนใจทางการเมืองของนิสิตว่ายังอยู่ในระดับที่ไม่สูงพอ ความสนใจทางการเมืองนี้เป็นปัจจัยสำคัญนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นคนว่าบุคคลไม่สนใจในการหาเสียงเลือกตั้ง และไม่คอยคำนึงถึงผลของการเลือกตั้ง มักจะไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง¹ ซึ่งทำให้กล่าวได้ว่าถ้าบุคคลใดติดตามเรื่องราวทางการเมือง ตลอดจนกิจการและผลงานของรัฐบาลแล้ว บุคคลนั้นมีความสนใจทางการเมืองและมีแนวโน้มที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง จากการศึกษานิสิตมีความสนใจทางการเมืองไม่มากนัก แต่มีความต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเฉพาะการลงคะแนนออกเสียงเลือกตั้งสูงมากแสดงให้เห็นถึงบุคคลิกที่ซัดกันในตัวเองของนิสิต กล่าวคือ ในค่านิยมการหรือในฐานะที่เป็นรูปการปกครอง นิสิตมีความปรารถนาที่จะให้ประเทศปกครองแบบประชาธิปไตย เพราะมีความคิดเห็นในเรื่องความเท่าเทียมกัน และยอมรับว่าประชาชนเป็นใหญ่ เป็นผู้มีอำนาจตัดสินสุดท้ายว่าจะให้ใครเป็นผู้ปกครองประเทศแทนตน ซึ่งเห็น

1. สุจิต บุญบงการ, Op. Cit., หน้า 12 ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ โปรดดู Robert A. Dahl, Modern Political Analysis, (Englewood Cliffs Prentice - Hall, 1963)P.57

ได้จากทัศนะของนิสิตที่มีต่อการลงคะแนนออกเสียงเลือกตั้ง แต่ในขณะที่เดียวกัน นิสิตก็ไม่ได้ปฏิบัติให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของการเป็นประชาธิปไตย คือ ยังขาดความสนใจที่จะติดตามกิจการของบ้านเมือง หรือดำเนินการต่อสู้เพื่อรักษาเสรีภาพ หรือผลประโยชน์อันชอบธรรมของตนอย่างจริงจัง และสม่ำเสมอ อย่างไรก็ตาม การที่จะให้ประชาชนส่วนใหญ่ มีวิถีชีวิตอย่างที่ว่านี้ได้ ก็ต่อเมื่อสังคมของประเทศนั้น ได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากแล้ว โดยเฉพาะก็คือ เปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรม มาเป็นสังคมอุตสาหกรรม นอกจากนั้น ประเพณี และความคิดเก่า ๆ จะต้องเปิดทางให้กับแนวความคิดใหม่ ๆ ที่ยึดเอาการใช้เหตุผลเป็นหลักด้วย ยิ่งกว่านั้น จะต้องมีการเมือง คอยกระตุ้นให้ประชาชนส่วนใหญ่สนใจในกิจการบ้านเมือง รวมทั้งมีกลุ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เกิดขึ้นอย่างสมดุลกัน คือมีทั้งกลุ่มนักธุรกิจ นักอุตสาหกรรม และนายธนาคารฝ่ายหนึ่ง กับกลุ่มกรรมกร และชนวนาอีกฝ่ายหนึ่ง ต่างทำหน้าที่ปกป้องรักษาผลประโยชน์ของตน โดยมีกลุ่มปัญญาชน และนักวิชาการเป็นผู้คอยวิพากษ์วิจารณ์ การดำเนินงานของกลุ่มต่าง ๆ ดังกล่าว และควบคุมกฎเกณฑ์ของสังคมไว้ มิให้กลุ่มอิทธิพลใดละเมิดตามใจชอบ²

เมื่อนิสิตมีแต่ความต้องการที่จะเป็นประชาธิปไตย โดยไม่พยายามที่จะกระทำให้บรรลุถึงความต้องการนั้น ย่อมเป็นการยากที่จะเป็นแบบอย่างชักจูงให้ประชาชนคนอื่น ๆ สนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง อันเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาทางการเมืองได้ เพราะการพัฒนาทางการเมืองนั้น นอกจากคำนึงถึงวิธีการในอันที่จะนำมาซึ่งการสร้างรัฐและการสร้างชาติ (State and Nation - building) เป็นขั้นแรกก่อนแล้ว³ ยังต้องค้นหาวิธีการนำมาซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอีกด้วย

ในค่านิยมรู้สึกที่มีต่อการปฏิบัติงานของสมาชิกสภาผู้แทน อันเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดของการปกครองในระบบประชาธิปไตย แบบรัฐสภา การที่นิสิตไม่เห็นความสำคัญ ตลอดจนขาดความเชื่อมั่นศรัทธาต่อการปฏิบัติงานของสมาชิกสภาผู้แทน เป็นเรื่องที่น่าวิตกอย่างยิ่ง เพราะความเชื่อมั่นศรัทธาเป็นองค์ประกอบสำคัญที่นำไปสู่การสนับสนุน ถ้าประชาชนส่วนใหญ่ไม่สนับสนุน ประชาธิปไตยก็อยู่ไม่ได้ เมื่อปัญญาชนชนานิสิต ซึ่งมีความรู้และวิจาร์ณญาณอย่างกว้างขวาง ยังไม่เชื่อมั่นศรัทธาต่อกลไกที่จะนำรัฐสภาไปสู่ความสำเร็จแล้ว เราจะไปหวังอะไรจากประชาชนส่วนใหญ่ที่มีการศึกษาค่อยกว่า เพราะเป็นของแน่นอน

2. กระมล ทองธรรมชาติ, Op. Cit., pp. 330 - 332

3. Almond and Powell, Op. Cit., pp 330 - 332

ว่าเขาเหล่านั้น จะต้องมีความเชื่อมั่นล้นเหลือลงเป็นสัดส่วนตามไปด้วย อย่างไรก็ตาม ความรู้สึกของนิสิต จากการศึกษา นี้ ไม่อาจเป็นเครื่องยืนยันที่ถูกต้องว่า ประชาชนส่วนใหญ่จะมีความรู้สึก เช่นเดียวกันกับนิสิต ทั้งนี้ เพราะนิสิตมีการศึกษาสูง มักมองสิ่งต่าง ๆ ในแง่อุดมการณ์มากกว่าความเป็นจริง นอกจากนั้น ยังไม่อยู่ในสภาพที่จะได้รับความช่วยเหลือจากสมาชิกสภาผู้แทน เหมือนอย่างชาวชนบททั่วไปด้วย ผลที่ได้จึง อาจไม่ตรงกับความคิดเห็นของประชาชน แต่ถ้าประชาชนส่วนใหญ่ มีความรู้สึกเหมือนกับนิสิตแล้ว การที่จะให้ประชาธิปไตยอยู่รอดไปได้ จำเป็นต้องพัฒนาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง คือสถาบันรัฐสภาและประชาชน ให้มีความเข้มแข็งขึ้น

คงจะเป็นที่พอเห็นได้โดยทั่วไปแล้วว่า ฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภาของไทย เป็นองค์กรที่คอย เสถียรภาพที่สุดในบรรดาอำนาจอริปไตยทั้งสาม นับตั้งแต่แรกเริ่มการก่อตั้งสถาบันรัฐสภา อำนาจภายนอกได้เข้าไปมีอิทธิพลยุ่งเกี่ยวอยู่โดยตลอด คงจะเห็นได้ว่าสมาชิกรัฐสภาชุดแรก ประกอบด้วยบุคคลซึ่งเป็นข้าราชการประจำ และสมัครพรรคพวกของ "ศูนย์กลาง" อยู่มากกว่าครึ่ง และนับแต่นั้นมา อิทธิพลของฝ่ายบริหารก็ไปครอบงำรัฐสภาอยู่เกือบเสมอมา รัฐสภาถูกใช้ให้เป็นเพียงเครื่องมือที่คอยให้ความชอบธรรมสำหรับการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหารบ้าง เป็นเวทีทางการเมืองระหว่างประเทศบ้าง หรือเป็นที่แสวงหาอิทธิพลทางการค้าของบุคคลบางคนบ้าง มีน้อยครั้งเหลือเกิน ที่รัฐสภาของไทยได้กระทำหน้าที่เป็นองค์กรนิติบัญญัติ และเป็นปากเสียงของราษฎรที่แท้จริง ตามทฤษฎีรัฐศาสตร์

ความค้อยเสถียรภาพ เนื่องมาจากเหตุananาประการนี้ มีความต่อเนื่องกันในลักษณะงูกินหางตัวอย่าง เช่นการที่สภาผู้แทนยังประกอบด้วยสมาชิกไม่น้อยที่ค้อยในความสามารถ การศึกษาหรือฐานะในสังคม เมื่อเปรียบเทียบกับสมาชิกองค์กรอื่น มีเหตุส่วนหนึ่งมาจากการขาดระบบพรรคการเมืองที่เป็นหลักเป็นฐานอันจะคอยเป็นจักรกลในการ ค้นหาบุคคลที่มีความสามารถมาสมัครรับเลือกตั้ง และการขาดระบบพรรคการเมืองที่มั่นคง เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การดำเนินงานของสมาชิกสภาผู้แทนเป็นไปอย่างไม่มีระเบียบ มีลักษณะตัวใครตัวมัน เพราะขาดจุดหมายที่แน่นอนและระเบียบวินัยของพรรค แต่ในขณะเดียวกันนั้น พรรคการเมืองจะมีความมั่นคงขึ้นมาได้ ก็ต่อเมื่อได้มีวิวัฒนาการต่อเนื่องกันมาเป็นเวลานานพอสมควร ซึ่งในทางปฏิบัติไม่ได้เป็นอย่างนั้น เพราะสภาถูกปิดบ้าง รัฐธรรมนูญถูกเปลี่ยนแปลง หรือโค่นล้มบ้าง เรื่อยมา ซึ่งเป็นผลประการหนึ่งจากการขาดประสิทธิภาพและความอ่อนแอของสมาชิกสภา ฯลฯ หมุนเวียนกันไปอย่างนี้

ดังนั้น การที่จะพัฒนาระบบรัฐสภาให้มีความแข็งแกร่งขึ้น ประการแรกอาจทำได้โดยการ
ตั้งมาตรฐานของผู้ที่จะมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนไว้สูง เช่น จะต้องเป็นบุคคลที่มีคุณวุฒิระดับปริญญา อนุ-
ปริญญา หรือ ม.ศ.5 และมีคุณสมบัติอื่น เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคมมาเป็นเครื่องประกอบด้วย
ทั้งนี้ เพื่อกีดกันบุคคลที่ไม่พึงปรารถนาออกไป และเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความสามารถ มีการศึกษาสูง
และมีทัศนคติทางการเมืองใหม่ ได้เข้าแข่งขันเป็นผู้แทนของปวงชนที่มีความรับผิดชอบต่อไป อย่างไรก็ตาม
ก็ตาม การตั้งมาตรฐานดังกล่าวข้างต้น ก็ไม่อาจจะเป็นเครื่องประกันว่ารัฐสภาจะได้สมาชิกที่มีคุณภาพ
กว่าที่ได้เป็นมาแล้ว ทั้งนี้ เพราะมีบ่อยครั้งที่ลักษณะการเมืองของประเทศในระหว่างพัฒนา เช่น ไทย
มีอิทธิพลให้นักการเมืองต้องหันเข้ามาหาวิธีการที่ไม่ถูกต้อง เพื่อให้ได้มาซึ่งคะแนนนิยมของตน บ่อยครั้งที่
ที่ค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งสูงอย่างน่าใจหาย การแจกของแก่ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การ
ฉายหนังหรือเอาหมหรศพไปแสดง เพื่อเรียกร้องความสนใจ การเลี้ยงสุราอาหารหั่วคะแนน เพื่อให้เป็น
กำลังใจในการหาเสียง ฯลฯ กลับกลายเป็นสิ่งจำเป็นในการเลือกตั้งของไทย และผู้ที่ไม่ยอมทำดังว่า
มักจะไม่ได้รับเลือก วิธีการดังกล่าวนี้ ย่อมเป็นสาเหตุนำมาซึ่งการใช้ตำแหน่งหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทน
ไปในทางที่ฐานะทางเศรษฐกิจส่วนบุคคล และก่อให้เกิดความวุ่นวายในการปฏิบัติงานอยู่เนื่อง ๆ

การพัฒนาพรรคการเมืองให้เข้มแข็ง ก็เป็นอีกทางหนึ่งที่ช่วยให้การดำเนินงานของรัฐสภา
ดีขึ้น เพราะหน้าที่ของพรรคการเมือง มีส่วนสนับสนุนการปกครองระบอบนี้คือ

1. ทำหน้าที่ในการให้การศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชน (Political Socialization)
ซึ่งเป็นหน้าที่อันสำคัญยิ่ง คือการให้ประชาชนได้เข้าใจถึงปัญหาต่าง ๆ ของประเทศ ตลอดจนนโยบาย
ของรัฐบาล พยายามชักจูงให้ประชาชนหันมาสนใจทางการเมืองมีหน้าที่ที่จะเสริมสร้างทัศนคติ และการ
ปฏิบัติในทางการเมืองให้แก่ประชาชน เพื่อที่จะให้ประชาชนสร้างวิถีวัฒนธรรมทางการเมือง
(Political culture patterns) คั้งเดิม หรือทำลายล้างแบบแผนเก่า สำหรับพรรคการเมือง
ในประเทศที่กำลังพัฒนา ควรที่จะทำหน้าที่สร้างทัศนภาพ (vision) ในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา
ประเทศให้แก่สมาชิกและประชาชนด้วย⁴

2. ทำหน้าที่ในการเลือกสรรบุคคล เข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง (Political Rec-
ruitment) โดยวิธีทางระบอบประชาธิปไตย พรรคการเมืองจะทำหน้าที่เลือกสรรให้บุคคลเข้าดำรง

4. Ibid., pp. 120 - 127

ตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งการเลือกสรรบุคคลดังกล่าว เป็นไปโดยการเห็นชอบจากประชาชน โดยผ่านการเลือกตั้ง หน้าที่นี้จะเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนรู้สึกรับผิดชอบทางการเมือง และช่วยให้ประชาชนเห็นการณ์ไกล กระตุ้นให้ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง เอาใจใส่สิทธิของตนในเวลาเลือกตั้ง⁵

3. ทำหน้าที่ในการปฏิบัติตามแนวนโยบายของพรรคที่ได้แถลงไว้ ถ้าสมาชิกพรรคได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนก็ย่อมถือว่า ราษฎรประสงค์จะให้นโยบายของพรรคนั้น เป็นนโยบายในการบริหารประเทศ หากพรรคไม่พยายามให้สมาชิกปฏิบัติตามแนวนโยบายที่แถลงไว้ ก็จะทำให้ขาดความเชื่อถือ และมีผลร้ายในการรณรงค์หาเสียงของพรรคในอนาคต นอกจากนี้ ต้องสัมพันธ์กับประชาชน เพื่อให้ประชาชนทราบความเคลื่อนไหวของพรรคด้วย

4. ทำหน้าที่ในการรวมตัวและเป็นปากเป็นเสียงให้แก่กลุ่มผลประโยชน์ (Interest articulation and aggregation) เป็นที่ทราบกันแล้วว่า พรรคการเมืองมีกำเนิดมาจากการรวมตัวของกลุ่มผลประโยชน์ พรรคการเมืองจึงต้องทำหน้าที่พิทักษ์ผลประโยชน์ของกลุ่มนี้ เนื่องจากกลุ่มผลประโยชน์ หมายถึงบุคคลในสาขาอาชีพต่าง ๆ ที่มีกลุ่มของตน และสามารถแสดงออกถึงอิทธิพล (มุ่งถึงประโยชน์) ดังนั้น พรรคการเมืองจึงเป็นส่วนเชื่อมโยงที่จะรวบรวมความต้องการของประชาชน และเป็นปากเป็นเสียงให้กับประชาชน⁶

5. ทำหน้าที่ในการสื่อสารทางการเมือง (Political Communication) พรรคการเมืองเป็นสถาบันที่มีความสำคัญรองลงมาจากสื่อสารมวลชน ที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงความต้องการของประชาชนกับผู้มีอำนาจตัดสินใจทางการเมือง⁷ โดยการเป็นเครื่องมือในการที่ทำให้บุคคลได้ใช้อิทธิพลในเรื่องการบริหารกิจการของรัฐ ถึงแม้ว่าจะมีสิทธิออกเสียง แต่ถ้าอยู่ไกลเกินไปแล้ว บุคคลก็จะปราศจากอิทธิพล การที่เจตจำนงต่าง ๆ ต้องอยู่กระจัดกระจาย ทำให้เจตจำนงเหล่านี้ ขาดประสิทธิภาพ พรรคการเมืองจะทำหน้าที่รวบรวมพลังต่าง ๆ ที่กระจัดกระจายอยู่นี้ และทำให้มีน้ำหนักขึ้น โดยสะท้อนความคิดเห็น ความต้องการ และความรู้สึก ที่มีต่อการปฏิบัติงานของผู้นำนาง ไปสู่ผู้มีอำนาจตัดสินใจ เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามความประสงค์ของประชาชน และในทางตรงกันข้าม ก็ถ่ายทอดผลการปฏิบัติงานของผู้นำนาง มาสู่ประชาชนในลักษณะ Two way Communication

5. บุญชนะ อัครถาวร, ทฤษฎีการเมืองและการปกครอง (พระนคร: โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, 2501)

หน้า 34

6. Almond and Powell, op. Cit., p.17

7. Ibid., p.85

8. พงศ์เพ็ญ ศกุนตวิชัย, หลักรัฐศาสตร์ (พระนคร: โรงพิมพ์พาณิชย์เจริญ, 2504) หน้า ๗8

แต่สำหรับประเทศไทย เท่าที่เป็นมา โอกาสที่พรรคการเมืองจะทำหน้าที่เช่นนี้ ก็เกือบหาไม่ได้ ด้วยมีปัจจัยหลายประการคอยขัดขวางไม่ให้พรรคการเมืองสามารถดำรงตัวอยู่ได้อย่างมั่นคง สาเหตุเหล่านี้ก็คือ

1. ความไม่แน่นอนแห่งการรวมกลุ่ม อาจกล่าวได้ว่าลักษณะของความผูกพันเข้ามาเป็นพรรคการเมืองแบบของไทยเราที่แล้มาแล้ว เป็นการรวมกลุ่มกันอย่างหลวม ๆ และฉาบฉวย ไม่มีลักษณะของการเป็นกลุ่มอิทธิพลอย่างแท้จริง เพราะการเข้าเป็นสมาชิกของพรรค มีลักษณะเป็นการขอเข้าชื่อ หรือขอฝากชื่อ เพื่อความถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น มิได้เกิดจากการมีอุดมการณ์และผลประโยชน์ในทางการเมืองร่วมกัน เมื่อเป็นดังนี้ พรรคการเมืองจึงขาดพลังทางแนวความคิดร่วมกัน ทำให้การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกพรรคพลอยน้อยไปด้วย องค์การของพรรคการเมืองจึงอ่อนแอ ไม่มีความมั่นคง เพราะเหตุของการก่อตั้งง่ายยอมล้มเลิกได้ง่าย เป็นธรรมดา พฤติกรรมของการรวมกลุ่มในลักษณะดังกล่าว อาจพิจารณาได้ทั้งสองทางคือ ฝ่ายประชาชนทั่วไป และทางฝ่ายผู้ก่อตั้งพรรคการเมือง สำหรับทางฝ่ายประชาชนทั่วไปนั้น ปัญหาเรื่องค่านิยม (value) และความเชื่อ (belief) ของประชาชนต่อระบบการปกครอง เป็นสิ่งสำคัญที่สุด ประชาชนยังมีระบบความเชื่อต่อการปกครองในหลายลักษณะที่ไม่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย เช่น ถือว่าเรื่องการเมืองการปกครองเป็นเรื่องของข้าราชการและทหารมานานแล้ว ตั้งแต่กรุงสุโขทัย ไม่ใช่เรื่องของชาวบ้านที่จะไปเกี่ยวข้อง ความคิดเช่นนี้ยังมีอยู่ แม้แต่ผู้ที่ได้รับปริญญาสูงจากต่างประเทศ และผู้ที่มั่งคั่งที่สุดในประเทศ⁹ ลักษณะความเชื่อดังกล่าว แสดงถึงการยอมรับในอำนาจของการเป็นผู้ถูกปกครอง ไม่ใช่เป็นเจ้าของอำนาจในทางการเมืองการปกครอง สิ่งที่คนไทยหวังก็คือความเมตตาจากผู้สูงกว่าหรือรัฐบาล การติดต่อกับรัฐบาลเป็นไปในทำนองอำนาจของเอกชนที่ติดต่อกับผู้ซึ่งมีสัมพันธภาพภายในทางค่านิยมคุณมากกว่า เพราะฉะนั้น รัฐบาลในสายตาของประชาชน จึงกลายเป็นรัฐบาลที่ทรงไว้ซึ่งพระคุณ (patron government) หากเป็นรัฐบาลที่ต้องรับผิดชอบต่อประชาชน (responsive government) ตามระบอบประชาธิปไตย เมื่อเป็นเช่นนี้ การรวมกลุ่มในทางการเมือง ภายใต้หลักการของการมีอุดมการณ์และผลประโยชน์ร่วมกัน ในรูปของพรรคการเมืองนั้น จึงเป็นสิ่งหวังได้ยากในหมู่ประชาชนทั่วไป พรรคการเมืองที่ก่อตั้งขึ้นมาได้นั้น จึงเป็นเรื่องของคนกลุ่มอื่น ที่มองการเมืองแตกต่างไปจากประชาชนทั่วไป

9. เศรษฐาธิ วงศ์โกมลเชษฐ์, "การพัฒนาทางการเมืองของไทย" ใน ออม รัชสาสัย และชัชติยากรรณสูต (เรียบเรียง), ทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนาประเทศ, (พระนคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2508) หน้า 112

ส่วนผู้ที่ก่อตั้งพรรคการเมืองนั้น ก็มีได้ยี่สิบหลักของการกำเนิดพรรคการเมืองว่าจะต้องเกิด จากความต้องการของประชาชน พรรคการเมืองหลายพรรค เกิดจากผู้ที่มิอำนาจหยิบยื่นให้ ซึ่งเป็นการ ยากที่ประชาชนจะเข้าใจและซาบซึ้งต่อความสำคัญของพรรคการเมืองได้ พรรคการเมืองไทยในอดีต มี ลักษณะเป็นกลุ่มชนผู้แสวงหาประโยชน์หรือเป็นการรวมกลุ่มของสมาชิกสภาผู้แทน เพื่อเป็นกำลังที่จะต่อ รองกับรัฐบาลในการขอรับรองผลประโยชน์ในทางการเมือง และลาภยศหรือทรัพย์สิน¹⁰ ดังนั้นจึงอาจกล่าว ได้ว่า การก่อตั้งพรรคการเมืองและการหาสมาชิกเข้าพรรคของพรรคการเมืองหลายพรรคที่แล้ว ๆ มา เป็นการกระทำเพื่อความสมบูรณ์ถูกต้อง ตามกฎหมาย (legitimacy) แห่งการเข้ามามีอำนาจ หรือ เข้าครองอำนาจทางการเมืองมากกว่าที่จะมุ่งหน้าให้เป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชนอย่างแท้จริง

2. การยึดถือค่านิยมอยู่เหนือนโยบาย ลักษณะการรวมกลุ่มเป็นพรรคการเมืองของไทย ที่ สำคัญประการหนึ่งก็คือ มิได้เป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นจากการมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน (shared objective) ในทางการเมือง แต่เกิดขึ้นภายใต้การมีความผูกพันในทางส่วนตัว นโยบายของกลุ่มหรือของพรรคนั้น มิใช่เป็นเรื่องสำคัญของการกำเนิดพรรค หรืออย่างก็มีความสำคัญแต่เพียง เป็นอันค้ำรองลงมาจากตัว บุคคลที่เป็นหัวหน้ากลุ่มหรือหัวหน้าพรรค เมื่อพรรคการเมืองมีได้เกิดจากการมีนโยบายร่วมกันของบรรดา สมาชิกพรรค การดำเนินการต่าง ๆ ภายในพรรคย่อมสับสนอลหม่าน สมาชิกจำเป็นต้องยึดถือค่านิยม... เป็นหลักแห่งการเข้าร่วมโดยมีการแบ่งเป็นสาย ๆ ว่า สมาชิกกลุ่มนี้กลุ่มนั้น เป็นสายโน้น สายนั้น เป็น ต้น ลักษณะของการรวมกลุ่มแบบนี้ จึงมีการแบ่งเป็นกลุ่มย่อยต่าง ๆ ภายในพรรคมากมาย ความไม่มั่นคงของพรรคย่อมเกิดตามมาในที่สุด ผลเสียของการขาดนโยบาย เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวในการรวมกลุ่มนี้ มีหลายประการด้วยกันคือ

ก. องค์การทางการเมืองไม่มีความต่อเนื่องกัน ทั้งนี้ เพราะเมื่อบุคคลผู้เป็นหลักของพรรค หมดอำนาจทางการเมือง หรือหมดอายุลง ความเป็นพรรคการเมืองจะสูญสลายตามไปด้วย เช่นการหมด อำนาจของนายปรีดี พนมยงค์ หรือหลวงพิบูลสงคราม ทำให้พรรคการเมืองที่สนับสนุนท่านทั้งสอง มีอาจ ค้ำรองอยู่ต่อไปได้

ข. การจัดการเมืองเป็นการเล่นเกมส่วนตัว หากใช่เป็นเกมส่วนรวมไม่ ทั้งนี้เพราะนโยบาย ของพรรคมักจะเป็นผลมาจากเจตนารมณ์ ความปรารถนาและความรู้สึกของหัวหน้า หากใช่มาจากความ

10. Ibid., หน้า 115 - 116

ต้องการของสมาชิกพรรคไม่ นโยบายของแต่ละพรรคเป็นความแตกต่างในแนวความคิดเห็นของพรรค
หัวหน้าพรรคเท่านั้น ความแตกต่างนี้ มิได้สะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างของความต้องการใด ๆ ของ
ประชาชน การไม่มีหลักการไว้ยึดเหนี่ยวแน่นอน ทำให้สมาชิกของพรรคนั้นมักเปลี่ยนสังกัดพรรคได้ง่าย
เมื่อเกิดความไม่พอใจการกระทำของหัวหน้าพรรคหรือเมื่อเห็นว่าพรรคใหม่จะทำให้ตนได้ประโยชน์กว่า

ค. เป็นองค์การของกลุ่มบุคคล หากใช้องค์การของประชาชนไม่ ทั้งนี้เพราะเมื่อขาดการยึด
โยงกันด้วยอุดมการณ์หรือนโยบายทางการเมืองที่แน่นอน จึงเท่ากับเป็นการรวมกลุ่มเฉพาะสมาชิกรัฐสภา
พรรคการเมืองในลักษณะนี้ จึงกลายเป็นชมรมทางการเมืองเล็ก ๆ ของกลุ่มบุคคล เพื่อเรียกร้องผล
ประโยชน์จากรัฐบาลเท่านั้น ทำให้มีผลสืบเนื่องถึงการขาดองค์การสาขาทั้งในระดับชาติและระดับท้อง
ถิ่น โดยที่ผู้ที่รวมตัวกันทางการเมืองเห็นว่าการกำลังสนับสนุนของตน คือผู้มีอำนาจทางการเมืองที่จะบังคับ
คุณและโทษแก่ตนและพวกของตนได้ พรรคการเมืองจึงเป็นเรื่องของชนส่วนหนึ่งเท่านั้น มิใช่เรื่องของ
ชนทั้งชาติ ทั้ง ๆ ที่รากฐานอันมั่นคงของพรรคการเมืองคือประชาชนนั่นเอง เมื่อรากฐานของพรรคมิได้
มีรองรับไว้เช่นนี้ พรรคการเมืองจึงสลายง่าย

ง. พรรคการเมืองไม่อาจทำหน้าที่ของการเป็นตัวแทนของประชาชนได้อย่างสมบูรณ์ เมื่อ
สมาชิกของพรรคยึดตัวบุคคลเป็นหลักแล้ว การทำหน้าที่ในการปฏิบัติตามแนวนโยบายที่ได้แถลงไว้กับ
ประชาชน ก็จะเป็นเรื่องเลื่อนลอย ไม่ใช่จุดหมายที่จะพยายามทำอย่างแท้จริง การสัมพันธ์กับประชาชน
เพื่อให้ทราบความเคลื่อนไหวของพรรคจึงแทบจะไม่มี นอกจากนี้ พรรคการเมืองที่ยึดตัวบุคคลเป็นหลัก
จะไม่ได้ทำหน้าที่เชื่อมโยงความต้องการของประชาชน กับผู้มีอำนาจตัดสินใจทางการเมือง เพราะ
พรรคมิได้คำนึงถึงความต้องการของประชาชนเป็นใหญ่

3. การบริหารงานภายในพรรคไม่ดีพอ ตามข้อเท็จจริงจะเห็นว่าพรรคการเมืองส่วนใหญ่
ขาดการบริหารงานประจำ หรืออาจมีการบริหารงานประจำอยู่บ้าง แต่ยังคงเจ้าหน้าที่ที่จะรับผิดชอบ
ประจำที่แท้จริง เพราะฉะนั้น การวางแผนงานและการจัดระบบงานในค่านต่าง ๆ จึงไม่มี หรือแม้จะมี
แต่ก็เป็นไปในลักษณะที่ไม่สามารถทำให้เกิดประสิทธิภาพสมบูรณ์ตามแบบพรรคการเมืองที่มั่นคงถาวร
เหมือนในต่างประเทศได้ โดยเฉพาะในเรื่องการเงินด้วยแล้ว พรรคการเมืองของไทย ขาดเงินจาก
สมาชิกพรรคที่จะนำมาใช้เป็นทุนในการดำเนินกิจการ ทั้งนี้ เพราะการเรียกเก็บค่าบำรุงจากสมาชิก
ค่ามาก เรียกได้ว่าเกือบจะไม่มี ความหมายอย่างใดเลย เงินส่วนใหญ่ที่ได้มานั้น กลับกลายเป็นเงิน

ของหัวหน้าพรรค หรือสมาชิกพรรคผู้ทรงอิทธิพล และบางครั้งก็ก้าวเข้ามาเป็นสมาชิกพรรค แทนที่จะเข้ามา มีส่วนช่วยรับผิดชอบ กลับกลายเป็นมาเพื่อขอเงินจากพรรคไปก็มี เมื่อเป็นเช่นนี้ ย่อมส่งผลผลักดันให้ พรรคการเมืองกลายเป็นพรรคของบุคคลคนหนึ่งไปในที่สุด หากใช้เงินเป็นพรรคของสมาชิกโดยส่วนรวมไม่ ก็นั้น ปัญหาเรื่องการเงินของพรรค จึงเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้พรรคการเมืองของไทยต้องอ่อนแอ และ ขาดความมั่นคงไปด้วย

4. การปฏิวัติกับการทำลายล้างสถาบันทางการเมือง ความสำเร็จของการปกครองในระ บอบประชาธิปไตย ที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือ ความสำเร็จในการสร้างสรรค์และส่งเสริมสถาบันทางการเมือง ต่าง ๆ ที่เห็นกลไกของระบอบประชาธิปไตย สถาบันเหล่านั้น ได้แก่ รัฐสภา พรรคการเมือง และ กลุ่มอิทธิพลต่าง ๆ ในสังคม ความเป็นประชาธิปไตยของไทยที่แล้มาแล้ว นอกจากจะกล่าวได้ว่าไม่ได้มีการ สร้างและส่งเสริมสถาบันทางการเมืองเท่าใดนักแล้ว หลายครั้งหลายคราของการปกครองภายใต้ระ บอบนี้ ยังเป็นการทำลายล้างสถาบันดังกล่าวอีกด้วย เหตุของการทำลายล้างนั้นก็คือ การปฏิวัติรัฐประ หารที่มีผลติดตามมาด้วย การยุบเลิกรัฐสภา การห้ามตั้งพรรคการเมือง และการห้ามไม่ให้มีการชุมนุม ทางการเมือง เป็นต้น

5. การสร้างความไม่สมดุลง่ายระหว่างอำนาจนิติบัญญัติกับอำนาจบริหาร เท่าที่แล้มาแล้ว อำนาจ ทางฝ่ายบริหารของไทย มักจะสูงเกินไปที่จะทำให้อำนาจฝ่ายนิติบัญญัติมาดุลย์กันได้ การร่างรัฐธรรมนูญ ในฉบับก่อน ๆ หลายฉบับ ให้อำนาจฝ่ายบริหารไว้สูงกว่าฝ่ายนิติบัญญัติ การให้อำนาจฝ่ายบริหารสูงกว่า ฝ่ายนิติบัญญัตินี้ เป็นเพราะประเพณีการปกครองของไทย ที่ให้ความเชื่อถือต่อฝ่ายบริหารสูงกว่าฝ่ายนิติ บัญญัติ โดยฝ่ายนิติบัญญัติยังเป็นเรื่องใหม่สำหรับประชาชน¹¹ ถ้าพิจารณาตามเหตุผลข้างต้นในแง่ของ การที่จะพัฒนาทางการเมืองกันแล้ว ก็ได้ให้ความหมายว่า เราจะต้องยอมรับข้อเท็จจริงอย่างที่เป็นอย่างนี้ อยู่ เสมอไป การลบเลือนประเพณีความเชื่อและการสร้างสิ่งใหม่ที่ประชาชนยังไม่คุ้นให้เกิดความเชื่อถือขึ้น มานั้น แม้จะกระทำไต่ยาก ก็ไม่ได้หมายความว่า จะละเลยไม่ทำเอาเสียเลย และยังฉวยโอกาสจรรภ สภาพดังกล่าวมาเป็นเครื่องกล่าวอ้างในการสร้างอำนาจไม่ให้เกิดการโต้ดุลย์กันตามหลักการที่แล้มาแล้ว ๆ มา คณะผู้ทำการเปลี่ยนแปลงการปกครอง และผู้ปกครองในรุ่นต่อ ๆ มา สร้างความแข็งแกร่งในทาง ที่ผิด คือมุ่งแต่จะหากำลังสนับสนุนในรัฐสภา ส่วนนอกรัฐสภานั้น เกือบจะมีได้มีการเหลียวแล ไม่มีการ

11. Ibid., หน้า 112

กระตุ้นให้ประชาชนมีความสำนึกทางการเมืองและรวมกันเป็นพลังทางการเมือง เพราะฉะนั้น จึงขาดกำลังสนับสนุนจากประชาชน¹² เมื่อรัฐสภาในฐานะเป็นรองฝ่ายบริหารอยู่เสมอ ในเรื่องของอำนาจทางการเมืองปกครอง ความสำคัญของรัฐสภาที่ย่อมต้องค้ำค้ำกว่าฝ่ายบริหาร พรรคการเมืองนั้น เป็นเพียงองค์การทางการเมืองที่เล็กกว่ารัฐสภา และมีฐานะรองมาจากรัฐสภาอีก จึงต้องมีฐานะค้ำค้ำตามมาด้วย

6. ความไม่สมคูลย์ในอำนาจของกลุ่มอิทธิพล กลุ่มอิทธิพลที่มีอำนาจสูงสุดในสังคมไทยก็คือ กลุ่มข้าราชการที่เป็นทหารและพลเรือน เพราะฉะนั้น พรรคการเมืองใด **ข้าม** ข้าราชการเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงสำคัญอยู่ในพรรคพวกนั้น ก็ย่อมมีอำนาจสูงกว่าพรรคอื่น ส่วนพรรคที่มีประชาชนธรรมดา เช่น พ่อค้า หรือนักธุรกิจอื่น ๆ เป็นหัวเรี่ยวหัวแรงอยู่ ก็มีฐานะค้ำค้ำกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งพรรคที่มีกษัตริย์หรือ ขาวนาเป็นสมาชิกพรรค หรือถ้าเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในพรรค ยิ่งมีฐานะค้ำค้ำลงไปอีก ตัวอย่างในเรื่องนี้ จะเห็นได้ว่า พรรคที่ทำหน้าที่แทนชาวไร่ชาวนา ซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ของประเทศ กลับกลายเป็นพรรคเล็ก ๆ ไม่มีความหมายในทางการเมือง โดยมีการแถลงนโยบายว่าไม่เคยคิดจะตั้งพรรคเพื่อเป็นรัฐบาล เพียงแต่จะสนับสนุนรัฐบาลในเรื่องนโยบายเกษตรเท่านั้น

การที่พรรคต่าง ๆ มีอำนาจครอบงำไม่ทัดเทียมกัน ทำให้บางพรรค เช่น พรรครัฐบาล ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากข้าราชการ ทหาร ตลอดจนกลุ่มนักธุรกิจและนายธนาคาร สามารถครอบงำพรรคอื่น ๆ และควบคุมกลไกทางการเมืองของประเทศไทยได้ตลอดมา

เมื่อพรรคการเมืองไทย มีเหตุแห่งความไม่มั่นคงหลายประการดังที่กล่าวมาแล้วนี้ การที่จะสร้างพรรคให้เข้มแข็งจนเป็นที่ยอมรับและสามารถดำเนินงานได้อย่างมั่นคงถาวรสืบเนื่องติดต่อกันไปตามจุดหมายที่วางไว้ จำเป็นที่จะต้องอาศัยเวลาและความร่วมมือจากหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือจากประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ซึ่งจะเป็นฐานค้ำค้ำ และเป็นหลักในการที่จะนำไปแก้ไขเหตุขัดข้องอื่น ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ปัญหาในเรื่องนี้ จึงมีอยู่ว่า เราจะพัฒนานิสิตหรือประชาชนได้อย่างไร

12. พงศ์เพ็ญ ศักนตาภย์, "กระบวนการเมืองในประเทศไทย" วารสารสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม 2510) หน้า 118

โดยสภาพลักษณะสังคมไทย ประชาชนส่วนใหญ่เป็นผู้ที่หนึ่งเฉยทางการเมือง ทั้งนี้ เนื่องจากความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติที่มีตลอดมาในอดีต ทำให้ประชาชนไม่จำเป็นต้องหันไปพึ่งรัฐบาลมากนัก อิทธิพลของศาสนาพุทธตลอดจนการสั่งสอนในครอบครัวทำให้เคารพและยอมรับในอำนาจของมีอาวุโส ทำให้คนไทยเป็นคนรักความสงบและอดกลั้น ประกอบกับบ้านเมืองเคยมีพระเจ้าแผ่นดินปกครองมาด้วยดีเป็นเวลาเกือบ 200 ปี ประชาชนจึงเคยชินต่อการให้ความไว้วางใจ ปล่อยให้เป็นที่ระบอบของฝ่ายราชการที่จะปกครองบ้านเมืองไปตามชอบใจ แต่สาเหตุอีกประการหนึ่งอาจเป็นเพราะการศึกษาของประชาชนยังมีไม่มากพอและเป็นไปอย่างกว้างขวาง แม้ว่าจะได้มีการศึกษาภาคบังคับมาเกือบ 60 ปี แล้ว ส่วนมากก็ศึกษากันเฉพาะ ก.ไก่ ข.ไข่ พออ่านออกเขียนได้ การศึกษาเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพทางการเมืองยังเข้าไม่ถึงจิตใจของประชาชน ทำให้คนไทยไม่รู้จักรวมกันทางการเมือง ไม่มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน จึงไม่ค่อยมีการรวมกลุ่มที่นอกเหนือไปจากครอบครัวและเพื่อนฝูง และมองเห็นว่าการเมืองเป็นสิ่งที่ตนไม่มีความสามารถ แม้แต่มหาวิทยาลัยแหล่งการศึกษาระดับสูงของชาติ ซึ่งควรที่จะเป็นสถาบันเปลี่ยนแปลงให้นิสิตนักศึกษาเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (agent of change) อย่างเต็มที่ ยังถูกอิทธิพลของครอบครัวและสังคมไทยครอบงำอยู่ คงจะเห็นได้จากบางมหาวิทยาลัยเน้นให้นิสิตนักศึกษาเชื่อฟังและเคารพยำเกรงผู้ที่อยู่บนชั้นสูงกว่า ไม่มีนโยบายที่จะเสริมสร้างนิสิตนักศึกษาให้เป็นผู้มีปัญญาและความคิดอ่านอย่างกว้างขวาง ค่ายมุ่งแต่จะสอนเฉพาะวิชาที่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้เท่านั้น นอกจากนี้ การที่มหาวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของระบบราชการ อาจารย์และผู้บริหารมหาวิทยาลัยเป็นข้าราชการที่ขึ้นอยู่กับกฎของข้าราชการพลเรือน ทำให้ขาดความเป็นอิสระทางวิชาการ ไม่สามารถวิพากษ์วิจารณ์สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในสังคมได้อย่างเสรี และรัฐบาลสามารถควบคุมและแทรกแซงได้ง่าย เป็นเหตุให้นิสิตนักศึกษาขาดความรู้ความสนใจต่อการเมืองเท่าที่ควร แม้เหตุการณ์ วันที่ 14 ตุลาคม 2516 จะแสดงให้เห็นถึงความสนใจต่อการเมืองที่เพิ่มขึ้นของนิสิตนักศึกษา ก็ไม่ได้หมายความว่า อารมณ์ร่วมทางการเมือง ที่มีต่อปัญหาหนึ่งปัญหาใด ที่เขาไม่พอใจในครั้งนั้น จะเป็นสิ่งที่เพาะความเชื่อมั่นศรัทธาต่อการปกครองระบอบนี้ ให้เกิดขึ้นตลอดไป

เมื่อเป็นดังนี้ การที่จะพัฒนาให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นศรัทธา เลื่อมใสการปกครองระบอบประชาธิปไตย จึงควรที่จะให้การศึกษาดูเปลี่ยนแปลงทัศนคติของประชาชนให้เกิดความสนใจว่า การเมืองเป็นคุณธรรม เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของเรา ไม่ใช่เป็นเรื่องสกปรก หรือเป็นเรื่องของ

ข้าราชการและทหาร เท่านั้น โดยตัวของมันเองการเมืองเป็นสิ่งที่ดี คนต่างหากที่ทำให้มันเลว เพราะฉะนั้น จึงเกิดความเชื่อมั่นในการเมือง และพยายามหาทางเข้ามามีส่วนร่วมอยู่เสมอ เพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ส่วนได้เสียของตนเอง ความคิดพื้นฐานนี้ อาจอาศัยนิสิตนักศึกษา ซึ่งอยู่ในวัยหนุ่มสาว มีอคติน้อยกว่าพวกคนแก่ กระจายไปสู่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศได้ ถ้าจะปรับปรุงมหาวิทยาลัยให้มีมาตรฐานการศึกษาสูงขึ้น เป็นสังคมเสรี มีการจัดองค์การของนิสิตนักศึกษาให้เป็นประชาธิปไตย และมีความรับผิดชอบมากขึ้น เพราะจะเป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้นิสิตนักศึกษาระหนักถึงความสำคัญของตนในฐานะที่เป็นปัญญาชนของชาติ เร่งชวนชายศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการเมือง เสนอตัวทำการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจการเมืองได้ถูกต้อง จะได้เกิดความสนใจเชื่อมั่นศรัทธา อันเป็นผลทำให้สนับสนุนให้ความร่วมมือ เมื่อประชาชนสนับสนุนประชาธิปไตยก็ดำรงอยู่ต่อไปได้ แม้จะมีส่วนปกครองในด้านอื่น ก็ไม่เป็นปัญหายุ่งยากที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวัฒนธรรมการเมืองในส่วนที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของนิสิตปีสุดท้าย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2514 ที่มีต่อฐานะและบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนที่ดำรงตำแหน่งระหว่างปี 2512 - 2514 นั้น ผู้เขียนจำกัดเฉพาะ Input objects อย่างเดียว จึงเป็นการยากที่จะสรุปข้อความทั้งหมดให้กระจ่างแจ้ง ดังนั้น จึงควรที่ผู้สนใจจะได้ทำการศึกษาต่อไปให้ครบทุกองค์ประกอบของวัฒนธรรมการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความคิดเห็นที่บุคคลมีต่อระบบการเมืองหรือสถาบันทางการเมือง (System as general objects) เพื่อที่จะได้อธิบายถึงวัฒนธรรมการเมืองของนิสิตได้อย่างถูกต้อง นอกจากนั้น ในแง่ของประชากรที่จะเป็นตัวอย่ง ควรที่จะกระจายออกไปในกลุ่มคนหลายฐานะหลายอาชีพ เพราะจะทำให้ได้วัฒนธรรมการเมืองที่แตกต่างกัน มารวมเข้าเป็นวัฒนธรรมการเมืองของชาติ

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก. แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาเรื่องความคิดเห็นของนิสิตปีสุดท้ายจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มี
ต่อฐานะและบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนระหว่างปี 2512 - 2514

เพื่อนนิสิตที่รัก

แบบสอบถามที่แนบมานี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา เพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ สำหรับ
 ปรวิญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง คณะบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การศึกษานี้จะทราบความคิดเห็นของนิสิต ที่มีต่อฐานะและบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทน
 ที่ปฏิบัติหน้าที่ระหว่างปี 2512 - 2514 โดยเฉพาะ ควยวัตถุประสงค์ที่จะคาดคะเนการเข้ามามีส่วน
 ร่วมทางการเมืองในคานนี้ ของนิสิต อันอาจเป็นผลทำให้ทราบถึงแนวโน้มในการพัฒนาการเมืองของ
 ประเทศไทยในอนาคตได้

และเนื่องจากแบบสอบถามนี้ ออกมาภายหลังที่ได้มีการปฏิบัติเรียบร้อยแล้ว อันมีผลทำให้
 ฐานะและบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนยุติลงโดยปริยายนั้น ผู้ศึกษาใคร่ขอร้องให้ท่านนิสิตโปรดกรุณา
 กรอกลับแบบสอบถาม ด้วยความรู้สึกที่ว่า ไม่มีการปฏิบัติเกิดขึ้น ท่านคิดและเห็นอย่างไร ในตัวสมาชิก
 สภาผู้แทน ก็โปรดดำเนินการไปตามความคิดเห็นที่บริสุทธิ์นั้น แม้ว่าตามสภาพความเป็นจริง การปก
 ครองของไทยเรา จะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอีกหลายประการก็ตาม

คำตอบของท่านจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ ไม่มีทางทราบว่าคุณตอบคือใคร ดังนั้นการบอก
 ความจริงบางอย่างเกี่ยวกับตัวท่าน จึงไม่ต้องเกรงว่าจะเป็นอันตราย หรือเป็นสิ่งที่น่าพึงละอาย อีก
 ประการหนึ่ง ข้อมูลที่ได้นี้ก็นำมาใช้เพื่อการศึกษาอย่างเฉียวเท่านั้น

ผลของการศึกษา จะเสนอออกมาในรูปความคิดเห็น ซึ่งย่อมจะแตกต่างกันออกไปในแต่ละ
 บุคคล ไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด นอกจากนั้น แบบสอบถามนี้ ก็มีไว้เพื่อทดสอบหรือวัดความรู้ความ
 สามารถของท่าน ไม่จำเป็นที่ท่านจะต้องมีความรู้หรือความเข้าใจในปัญหาที่เกี่ยวกับการเมืองและการ
 การปกครองเลย ดังนั้น โปรดเชื่อมั่นในความคิดเห็นของตนเอง และตอบคำถามตามสภาพ และ
 ความรู้สึกนึกคิดที่แท้จริง

ขอขอบคุณเป็นอย่างมาก ที่กรุณาให้ความร่วมมือและเสียสละเวลาอันมีค่า เพื่อการนี้

นายวงษ์ เลิศไพศาล

แผนกปกครอง

คณะบัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- () อนุปริญา หรือเทียบเท่า
 () ปริญาตรี หรือเทียบเท่าขึ้นไป

2. สมาชิกสภาผู้แทนควรมีอายุระหว่าง

- () 25 - 29 ปี
 () 30 - 34 ปี
 () 35 - 39 ปี
 () 40 - 44 ปี
 () 45 - 49 ปี
 () 50 ปีขึ้นไป

3. ใครคือบุคคลผู้มีเกียรติในสายตาของท่าน (โปรดระบุตามลำดับความสำคัญ)

- () ข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษ
 () นายทหารยศนายพล
 () รัฐมนตรี
 () ผู้พิพากษา
 () สมาชิกสภาผู้แทน
 () พ่อค้า, นักธุรกิจ
 () อาจารย์มหาวิทยาลัย
 () แพทย์
 () อื่น ๆ (ระบุ)

4. สมาชิกสภาผู้แทนที่ดี ควรมีคุณสมบัติอย่างไร (โปรดระบุตามลำดับความสำคัญ)

- () มีการศึกษาดังแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป
 () ฐานะมั่นคงพอสมควร
 () ชื่อสัตย์สุจริตมั่นคงในหลักการที่เสนอกับประชาชน
 () มีประสบการณ์ โดยเฉพาะทางคานกฎหมายและการปกครอง
 () มีความรอบรู้และสนใจในเหตุการณ์ของบ้านเมืองและท้องถิ่น
 () มีความเสียสละอย่างแท้จริงในการรักษาผลประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวม

- () ตั้งใจทำงานตลอดเวลา ทั้งในสมัยประชุมและเวลาปกติ
- () อื่น ๆ (ระบุ)
5. จำเป็นหรือไม่ที่สมาชิกสภาผู้แทน จะต้องมีความประพฤติส่วนตัวเรียบร้อย พுகจาอหนวาน และมีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
- () จำเป็นมาก
- () จำเป็นบ้าง
- () ไม่จำเป็นเลย
6. ท่านมีความเห็นอย่างไร ในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทน มีส่วนได้เสียในธุรกิจเอกชน หรือประกอบอาชีพอื่นควบคู่ไปด้วย
- () เป็นเรื่องเสียหายร้ายแรง
- () ไม่มีอะไรเสียหาย ถ้าจะทำอย่างนั้น
- () ไม่มีความเห็น
7. กล่าวกันว่า การที่มีสมาชิกสภาผู้แทนนั้น เท่ากับเป็นการเพิ่มชนชั้นอภิสิทธิ์ชนอีกพวกหนึ่ง ท่านเห็นด้วยหรือไม่
- () เห็นด้วย
- () ไม่เห็นด้วย
- () ไม่มีความเห็น

ตอนที่ 3

1. ในความเห็นของท่าน หน้าที่สำคัญของสมาชิกสภาผู้แทนคือ (โปรดระบุตามลำดับความสำคัญ)
- () ทำหน้าที่นิติบัญญัติ
- () จัดตั้งรัฐบาลบริหารประเทศ
- () กำหนดแนวนโยบายระดับชาติ
- () เป็นตัวแทนรักษามลประโยชน์ของชาติ
- () เป็นตัวแทนรักษามลประโยชน์ของประชาชน
- () ควบคุมการบริหารงานของรัฐบาลและข้าราชการ
- () อื่น ๆ (ระบุ)

2. ท่านทราบหรือไม่ว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปี 2511 ได้กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทน
มีหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างไร

- () ทราบดี
() ทราบบ้างเล็กน้อย
() ไม่ทราบเลย

3. นอกจากที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว ท่านคิดว่า สมาชิกสภาผู้แทนควรจะมีหน้าที่ ความรับผิดชอบ
อะไรอีก (โปรดระบุตามลำดับความสำคัญ)

- () สรรหาเงินมาพัฒนาบำรุงท้องถิ่นที่เลือกตน
() สร้างความเข้าใจอันดีในเรื่องต่าง ๆ ให้กับประชาชน
() ให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน เท่าที่ไม่กระทบกระเทือนต่อทางราชการ
() ปลุกฝังความคิดในเรื่องการปกครองแบบประชาธิปไตยให้กับประชาชน
() อื่น ๆ (ระบุ)

4. ในความเห็นของท่าน สมาชิกสภาผู้แทนส่วนใหญ่ ปฏิบัติงานสอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ และ
เจตนารมณ์ของประชาชน หรือไม่

- () สอดคล้อง
() ไม่สอดคล้อง
() ไม่ทราบ

5. เฉลี่ยโดยส่วนรวม ท่านคิดว่าสมาชิกสภาผู้แทนปฏิบัติงานก้าวกล้า เกินอำนาจหน้าที่ของตน หรือไม่

- () ปฏิบัติงานเกินอำนาจหน้าที่ของตน
() ไม่เกินอำนาจหน้าที่ของตน
() ไม่ทราบ

6. การที่ระบบรัฐสภาของไทย ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร นับตั้งแต่ใช้ระบบนี้มานั้น สาเหตุ
สำคัญ เนื่องจากสมาชิกสภาผู้แทน ไม่ปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของตน
ด้วยความบริสุทธิ์ใจ ท่านคิดว่าใช่หรือไม่

- () ใช่
() มีส่วนอยู่บ้าง

- () ไม่ใช่
- () ไม่ทราบ
7. กล่าวกันว่า การปฏิวัติเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2514 สาเหตุสำคัญเนื่องมาจาก การปฏิบัติหน้าที่อันมีขอบของสมาชิกสภาผู้แทน ท่านคิดว่าใช่หรือไม่
- () ใช่
- () มีส่วนอยู่บ้าง
- () ไม่ใช่
- () ไม่ทราบ
8. ท่านคิดว่า สมาชิกสภาผู้แทนส่วนใหญ่ สามารถปฏิบัติตามที่ราษฎรขอร้องได้หรือไม่
- () ได้
- () ใบบ้างไม่ใบบ้าง
- () ไม่ได้
9. อะไรเป็นอุปสรรคสำคัญ ที่ทำให้สมาชิกสภาผู้แทน ไม่สามารถปฏิบัติงานให้สำเร็จจุดลงไปด้วยดี (โปรดระบุตามลำดับความสำคัญ)
- () ขาดความรู้ความเข้าใจในหน้าที่และบทบาทของตน
- () เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากเกินไป
- () ไม่มีการรวมตัวกันอย่างมั่นคง ทำให้การเสนอความคิดเห็นไม่หนักแน่นพอที่จะทำอะไรได้
- () ประสบปัญหาในเรื่องการเงิน
- () ถูกขัดขวางจากฝ่ายบริหาร
- () ไม่มีอำนาจและความเป็นอิสระพอที่จะปฏิบัติงาน
- () อื่น ๆ (ระบุ)
10. ในความเห็นของท่าน จะแก้ไขอุปสรรคเหล่านั้นก่อนหลังอย่างไร (โปรดระบุตามลำดับความสำคัญ)
- () กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนมีคุณสมบัติสูงขึ้น
- () ปรับปรุงระบบพรรคการเมืองเสียใหม่
- () พิจารณาเงินเดือนให้สูงขึ้น

- () แยกอำนาจบริหารออกจากอำนาจนิติบัญญัติโดยเด็ดขาด
- () ให้มีหน่วยงานที่ปรึกษาทางค่านวิชาการศึกษาต่าง ๆ ขึ้นกับฝ่ายนิติบัญญัติ
- () อื่น ๆ (ระบุ)
11. ที่กล่าวกันว่า สมาชิกสภาผู้แทนมีอำนาจหน้าที่ควบคุมการบริหารงานของรัฐบาล ท่านคิดว่า
กรณีของไทยเรา อยู่ในสภาพนี้หรือไม่
- () อยู่ในสภาพดังที่ยกอ้างมา
- () ไม่เป็นไปตามคำกล่าวอ้าง
- () ไม่ทราบ
12. ถ้าไม่เป็นไปตามคำกล่าวอ้าง ท่านคิดว่าอะไรเป็นสาเหตุสำคัญ ที่ทำให้ฝ่ายบริหารมีอำนาจ
เหนือกว่าฝ่ายนิติบัญญัติ ในการปกครองประเทศ
- () รัฐธรรมนูญให้อำนาจแก่ฝ่ายบริหารมากเกินไป
- () การขาดความรู้และความเห็นแก่ได้ของสมาชิกสภาผู้แทน
- () ฝ่ายบริหารมีกำลังทหารหนุนหลังอยู่
- () ประชาชนไม่สนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมือง
- () อื่น ๆ (ระบุ)
13. การที่ประชาชนไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งน้อยนั้น ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่า เป็นเพราะไม่
ศรัทธาต่อการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทน
- () เห็นด้วย
- () ไม่เห็นด้วย
- () ไม่มีความเห็น
14. ท่านคิดว่า การปกครองแบบรัฐสภา ประชาชนมีสิทธิ และได้รับการสนองตอบในด้านบริการ
จากรัฐบาล ดีกว่าการใช้กฏอัยการศึกหรือไม่
- () ดีกว่า
- () ไม่แตกต่างกันเลย
- () ค่อยกว่า

15. ท่านคิดว่า ภาาณูแทนมีความจำเป็นสำหรับการปกครองของไทยเพียงไร
- () จำเป็นมาก
 - () จำเป็นบ้าง
 - () ไม่มีความจำเป็นเลย
16. ถ้าภาาณูแทน ไม่มีความจำเป็นสำหรับประเทศไทย ท่านคิดว่าประเทศเรา ควรใช้การปกครองแบบไหน
- () แบบที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้
 - () แบบสมาชิกสภา ได้รับการแต่งตั้งจากผู้บริหาร
 - () แบบสมบูรณาญาสิทธิราช
 - () อื่น ๆ (ระบุ)

ตอนที่ 4

1. ปกติ ท่านมักจะสนใจข่าวสารเรื่องใดเป็นประจำ (โปรดระบุตามลำดับความสำคัญ)
- () การเมือง
 - () เศรษฐกิจ
 - () ปัญหาสังคม
 - () บันเทิง, กีฬา, แฟชั่น
2. ท่านอ่านหนังสือตำรา วารสาร หรือบทความเกี่ยวกับการเมืองเป็นประจำ หรือไม่
- () อ่านเป็นประจำ
 - () ค่อนข้างบ่อย
 - () นาน ๆ ครั้ง
 - () ไม่เคยเลย
3. ท่านเห็นค่ายหรือไม่ ที่นิสิตนักศึกษา มีส่วนเข้าไปร่วมสังเกตการณ์เลือกตั้ง
- () เห็นค่าย
 - () ไม่เห็นค่าย
 - () ไม่มีความเห็น

ภาคผนวก ข.

รายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนที่ได้รับการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2512

ลำดับที่	ชื่อผู้สมัคร	สังกัดพรรคการเมือง	ได้รับคะแนน
1. จังหวัดพระนคร			
1	ม.ร.ว.เสถียร ปราโมช	ประชาธิปัตย์	159,030
2	นายพิชัย รัตตกุล	"	149,892
3	นายเล็ก นานา	"	149,565
4	ร.ต.อ.สุวัฒน์ โอสถานุเคราะห์	"	146,534
5	นายเกษม บุญศรี	"	146,165
6	นายสวาสัก สุมาลยศักดิ์	"	142,036
7	นายสมบุญ ศิริธร	"	141,510
8	นายคำรง ลัทธพิพัฒน์	"	139,635
9	นายธรรมบุญ เทียนเงิน	"	138,781
10	นาวาเอก พัน เปรมมณี ร.น.	"	137,931
11	พลตำรวจโท ประชา บุรณชนิด	"	135,582
12	นายณัฐวุฒิ สุทธิสงคราม	"	129,150
13	นางศิริระ ปัทมาคม	"	127,871
14	พลโทสุรินทร์ ภักดิ์กุล	"	127,717
15	พลเรือเอก เสนาะ รักธรรม	"	127,408
2. จังหวัดกระบี่			
1	นายปรีดา อราม	ไม่สังกัดพรรค	11,474
3. จังหวัดกาฬสินธุ์			
1	นายสุบัน พูลพันธ์	ไม่สังกัดพรรค	20,745

ลำดับที่	ชื่อผู้สมัคร	สังกัดพรรคการเมือง	ได้รับคะแนน
2	นายชาญยุทธ ไชยคำมิ่ง	ไม่สังกัดพรรค	20,473
3	นายขุนทอง ภูนิว เกื่อน	ประชาธิปัตย์	19,720
4	นายสมพงษ์ อัญหุน	ไม่สังกัดพรรค	19,268
4. จังหวัดกาญจนบุรี			
1	นางจินดา อังสุโชติ	ไม่สังกัดพรรค	21,935
2	นายบุญเทียม ประสมศักดิ์	"	17,096
5. จังหวัดกำแพงเพชร			
1	นายเกษม จงสวัสดิ์	สหประชาไทย	23,139
2	นายประสิทธิ์ ชูพินิจ	"	18,245
6. จังหวัดขอนแก่น			
1	นายแคล้ว นรปติ	แนวร่วมเสรีชนรุกร	78,084
2	นายเลิศสิน หงษ์แสงไทย	ไม่สังกัดพรรค	49,127
7. จังหวัดจันทบุรี			
1	นายบุญเที่ยง สิทธิบุญยศ	สหประชาไทย	23,294
8. จังหวัดฉะเชิงเทรา			
1	นายชุมพล มณีเนตร	ประชาธิปัตย์	28,039
2	นายจำลอง เทวารุท	สหประชาไทย	24,351
3	นายอนันต์ ฉายแสง	ไม่สังกัดพรรค	21,696
9. จังหวัดชลบุรี			
1	นายประสงค์ เนื่องจำนงค์	ไม่สังกัดพรรค	45,483
2	นายอุทัย พิมพ์ไจจน	ประชาธิปัตย์	33,105
3	พลตรี ศิริ สิริโยธิน	สหประชาไทย	31,162

ลำดับที่	ชื่อผู้สมัคร	สังกัดพรรคการเมือง	ได้รับคะแนน
10. จังหวัดชัยนาท			
1	จ.ส.อ.อนันต์ สุขสันต์	ไม่สังกัดพรรค	38,062
2	นายทินกร ปรีชพันธ์	สหประชาไทย	20,980
11. จังหวัดชัยภูมิ			
1	นายบุญเกิด หิรัญคำ	ประชาธิปไตย	28,526
2	นายเชาว์ ชัยวิรัตน์	ไม่สังกัดพรรค	26,760
3	นายประสิทธิ์ ประจันนวล	ประชาธิปไตย	26,320
4	นายวิฑูร เลิศสุคนธ์	"	24,329
12. จังหวัดชุมพร			
1	นายประมวล กุลมาตย์	สหประชาไทย	24,131
13. จังหวัดเชียงราย			
1	จ.ส.อ.ทรงธรรม ปัญญาดี	ประชาธิปไตย	88,431
2	นายขวัญชัย สารากิจ	"	69,834
3	นายบุญเรือง กิจกล้าสวด	"	44,721
4	นายบุญสวัสดิ์ กวงใจเอกราช	"	40,482
5	นายแถม นุชเจริญ	"	38,137
6	นายอินทรหลด สรรพศรี	"	38,127
7	ร.ท.นายแพทย์สมคำสคร รัตนศักดิ์	สหประชาไทย	37,392
14. จังหวัดเชียงใหม่			
1	นายไกรสร คันคิพงษ์	ประชาธิปไตย	86,512
2	นายทองดี อิศราชีวิน	ไม่สังกัดพรรค	77,656
3	นายบุญเลิศ ชินวัตร	"	76,267
4	นายปรึกา พัฒนถานุตร	สหประชาไทย	76,022

ลำดับที่	ชื่อผู้สมัคร	สังกัดพรรคการเมือง	ได้รับคะแนน
5	นายวรศักดิ์ นิมานันท์	ประชาธิปัตย์	74,208
6	เจ้าบุญเลิศ ฌ เชียงใหม่	ไม่สังกัดพรรค	61,504
15. จังหวัดศรีสะเกษ			
1	นายชวน หลีกภัย	ประชาธิปัตย์	28,211
2	นายพร ศรีไตรรัตน์	สหประชาไทย	18,383
16. จังหวัดตราด			
1	นายประจักษ์ รัตนเพียร	สหประชาไทย	9,033
17. จังหวัดตาก			
1	นายอุลล ทัศนสุนทร	สหประชาไทย	23,192
18. จังหวัดขอนแก่น			
1	พล.ร.อ. สวัสดิ์ ภูคือนันต์ ร.น.	ประชาธิปัตย์	56,863
2	นายไฉย สุวรรณทัต	"	54,989
3	พล.ร.ต. ทหาร ขำหิรัญ ร.น.	"	53,249
4	นายมนัส สุวรรณทัต	"	50,564
5	นายชาย สัจจะ	"	50,309
6	พล.ร.อ. หลวงชลธารพณีไกร ร.น.	"	47,109
19. จังหวัดนครนายก			
1	พ.ต.ท. บุญเลิศ เลิศปรีชา	สหประชาไทย	12,079
20. จังหวัดนครปฐม			
1	นายอาทิตย์ กระสินธ์	สหประชาไทย	30,831
2	นายเสรี จิระพันธุ์	"	30,122
3	นายล้วน เวชชาลีگانน	สัมมาชีพช่วยชาวนา	25,560

ลำดับที่	ชื่อผู้สมัคร	สังกัดพรรคการเมือง	ได้รับคะแนน
21. จังหวัดนครพนม			
1	นายจำนงค์ ศรีวีรขาน	ไม่สังกัดพรรค	44,265
2	นายชาน กิติศรีวีรพันธ์	ประชาธิปไตย	35,237
3	นายแสง ชวิชะชุม	สหประชาไทย	31,149
4	นายไชแสง สุกใส	ประชาชน	26,097
22. จังหวัดนครราชสีมา			
1	นายประภาส อินทรกำแหง	ไม่สังกัดพรรค	75,660
2	นายประยงค์ ชาคะวราหะ	"	74,297
3	นายยศ อินทรโกมลยัสต์	สหประชาไทย	58,676
4	นายวิมล วิมลมาลย์	"	57,113
5	นายสุวรรณ ฉนกันญา	"	54,197
6	นายน้อย ทินราช	"	45,504
7	ขุนคองฤทธิศึกษากร (ปาน คองฤทธิศึกษากร)	"	38,045
8	นายสมพล เกตุราพันธ์	ไม่สังกัดพรรค	34,172
9	นายสว่าง คุณาพรหม	"	33,989
23. จังหวัดนครศรีธรรมราช			
1	พลตำรวจตรี ชูพันธ์รักษาราชเดช	ประชาธิปไตย	88,531
2	นายสุรินทร์ มาศศิษฐ์	"	77,089
3	นายชอบ ภารา	"	72,174
4	นายมนัส สุวรรณรัตน์	"	57,611
5	นายแนม ผ่องแผ้ว	"	50,633
6	นายนอม อนุรมัย	สหประชาไทย	46,988

ลำดับที่	ชื่อผู้สมัคร	สังกัดพรรคการเมือง	ได้รับคะแนน
24. จังหวัดนครสวรรค์			
1	นายสวัสดิ์ คำประกอบ	สหประชาไทย	49,883
2	นายใหญ่ ศวิตชาติ	ประชาธิปไตย	42,493
3	ร.ต.อ. ดร.วิชัย นายประเสริฐ	ไม่สังกัดพรรค	41,953
4	นายประเทือง คำประกอบ	"	41,782
5	นายพิชัย มากคุณ	สหประชาไทย	40,508
25. จังหวัดนนทบุรี			
1	นายเคิม ทับทิมทอง	สหประชาไทย	18,048
2	นายประยูร จอประยูร	ประชาธิปไตย	15,703
26. จังหวัดนราธิวาส			
1	นายถาวรณ ไชยสุวรรณ	สหประชาไทย	29,219
2	นายเรวัต ราชมุกดา	"	23,937
27. จังหวัดน่าน			
1	นายสมบูรณ์ บัณฑิต	สหประชาไทย	38,574
2	นายสมชาย โลหะโชติ	"	38,410
28. จังหวัดหนองคาย			
1	นายธน ระวีวรรณ	สหประชาไทย	23,256
2	นายธน สีนอ้าไพ	ไม่สังกัดพรรค	21,652
29. จังหวัดบุรีรัมย์			
1	นายบุญเยี่ยม โสภณ	ไม่สังกัดพรรค	52,335
2	นายธัย ชิกขอบ	"	41,244
3	นายทองเจือ กัลพมานุกุลกิจ	"	38,137

ลำดับที่	ชื่อผู้สมัคร	สังกัดพรรคการเมือง	ได้รับคะแนน
4	นายสวัสดิ์ ฅนเสนี	สหประชาไทย	32,138
5	ร.ท.กมล อัครนโธ	"	31,689
30. จังหวัดปทุมธานี			
1	นายลาภุ สงวนสัจย์	สหประชาไทย	18,587
2	นายสนอง กฤษณะเสรีณี	ไม่สังกัดพรรค	9,909
31. จังหวัดประจวบคีรีขันธ์			
1	นายอุดมศักดิ์ ทั้งทอง	สหประชาไทย	26,636
32. จังหวัดปราจีนบุรี			
1	นายบุญส่ง สมใจ	สหประชาไทย	28,219
2	นายสงวน สนิมัต	ไม่สังกัดพรรค	25,112
3	นายสมบุญ เกษสุภา	สหประชาไทย	20,229
33. จังหวัดปัตตานี			
1	นายวีไล เบญจลักษณ์	ประชาธิปไตย	33,830
2	นายบันเทิง อับดุลบุตร	สหประชาไทย	29,859
34. จังหวัดพระนครศรีอยุธยา			
1	นายประเสริฐ บุญสม	สหประชาไทย	56,188
2	นายอดิชาติ วรรณพจน์	ไม่สังกัดพรรค	49,156
3	ว่าที่ร้อยตรี วิเชียร กิตินสุคนธ์	สหประชาไทย	45,333
4	นายเผอญ ศรีภูธร	"	42,639
35. จังหวัดพังงา			
1	นายสัมพันธ์ ณ ตะกั่วทุ่ง	ประชาธิปไตย	๘,460
36. จังหวัดพัทลุง			
1	นายอาทิตย์ สุภาไชยกิจ	ไม่สังกัดพรรค	25,507

ลำดับที่	ชื่อผู้สมัคร	สังกัดพรรคการเมือง	ได้รับคะแนน
2	นายอ่ำ ร่องเงิน 37. จังหวัดพิจิตร	แนวประชาธิปไตย	16,310
1	เรือดรี พายัพ ณะอบเหล็ก	สหประชาไทย	22,001
2	นายบุญเจตส์ จันทรศรีวงศ์	ไม่สังกัดพรรค	21,445
3	นายยะเสีร์ วงศ์ทองเหลือ 38. จังหวัดพิษณุโลก	ประชาธิปไตย	20,386
1	นายโกศล ไกรฤกษ์	ไม่สังกัดพรรค	42,933
2	นายสุชน ชามพูนท 39. จังหวัดเพชรบุรี	"	32,764
1	นายเฉลิม ใหญ่กว่าวงษ์	สหประชาไทย	27,831
2	นายพานิช สัมภาตูปต์ 40. จังหวัดเพชรบูรณ์	ไม่สังกัดพรรค	21,074
1	ร.ต.สุพจน์ คังตระกูล ร.น.	สหประชาไทย	33,357
2	นายบุญจะ เกสรทอง	"	25,828
3	พ.ต.ต.สงกรานต์ อุกมสิทธิ 41. จังหวัดแพร่	"	23,469
1	นายผจญ ผาทอง	ไม่สังกัดพรรค	49,516
2	นายสุธรรม สายสร 42. จังหวัดภูเก็ต	"	46,739
1	นายฉัตร เวชประสิทธิ์ 43. จังหวัดมหาสารคาม	ไม่สังกัดพรรค	8,195
1	นายบุญช่วย อัครถาวร	สหประชาไทย	37,499
2	นายเกียรติ นาคะพงษ์	ไม่สังกัดพรรค	34,681

ลำดับที่	ชื่อผู้สมัคร	สังกัดพรรคการเมือง	ได้รับคะแนน
3	นายคิลก บุญเสริม	ไม่สังกัดพรรค	34,681
4	นายอายุทธ ฝ่ายคุณวงศ์	สหประชาไทย	23,093
	44. จังหวัดแม่ฮ่องสอน		
1	นายกาน รัตนสาขา	ไม่สังกัดพรรค	4,298
	45. จังหวัดยะลา		
1	นายอดุล ภูมิรงค์	ไม่สังกัดพรรค	15,392
	46. จังหวัดร้อยเอ็ด		
1	นายสมบุญ ทวีวัฒน์	สหประชาไทย	47,946
2	นายสมพร จูรีมาศ	ประชาธิปไตย	47,615
3	ร.อ.สมบุญ ไพรินทร์	"	40,387
4	ร.ต.อำพัน หิรัญโชติ	ไม่สังกัดพรรค	28,819
5	นายเสมอ อัครปรีย์	"	28,094
	47. จังหวัดระนอง		
1	นายอาจิม ลิมตั้ง	ไม่สังกัดพรรค	4,532
	48. จังหวัดระยอง		
1	นายเสวตร เปี่ยมพงศ์สานต์	ไม่สังกัดพรรค	22,896
	49. จังหวัดราชบุรี		
1	นายจรูญ วัฒนากร	สหประชาไทย	41,669
2	นายทวีช กลิ่นประทุม	"	41,059
3	นายวินิจ วังताल	ไม่สังกัดพรรค	24,936
	50. จังหวัดลพบุรี		
1	นายบุญเจริญ ปิยะสุวรรณ	สหประชาไทย	38,372

ลำดับที่	ชื่อผู้สมัคร	สังกัดพรรคการเมือง	ได้คะแนน
2	นายบุญช่วย มาประเสริฐ	สหประชาไทย	26,663
3	นายเสรี ทพยศร์วิงษ์	ประชาธิปไตย	22,339
51. จังหวัดลำปาง			
1	นายไพฑูรย์ เครือแก้ว	แนวประชาธิปไตย	56,743
2	นายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์	ประชาธิปไตย	51,030
3	นายบุญเรือง ขุนอินทรจักร	"	38,444
4	นายเสริม จินาสวัสดิ์	"	33,046
52. จังหวัดลำพูน			
1	นายบุญมี ตุงคนากร	ประชาธิปไตย	32,690
2	นายสันต์ เทพณี	สหประชาไทย	29,175
53. จังหวัดเลย			
1	นายประชา บุญเนตร	ไม่สังกัดพรรค	14,261
2	นายสะกวก เขื่อนบุญมี	ประชาชน	13,352
54. จังหวัดศรีสะเกษ			
1	นายนิสิต เวทยศิริยานันท์	ไม่สังกัดพรรค	32,148
2	นายไพฑูรย์ มณีวิมาลย์	แนวประชาธิปไตย	31,955
3	นายสง่า วัชรภรณ์	ไม่สังกัดพรรค	31,863
4	นายสุจินต์ เชาววิศิษฐ์	"	28,806
5	นางสุนนา นิตยสุทธิ	"	28,276
55. จังหวัดสกลนคร			
1	นายโมแดง จันตะเสน	สหประชาไทย	33,616
2	นายสถาปน ศิริพันธ์	ไม่สังกัดพรรค	31,514
3	นายประชา คงศิริ	"	28,326

ลำดับที่	ชื่อผู้สมัคร	สังกัดพรรคการเมือง	ได้รับคะแนน
56. จังหวัดสงขลา			
1	จ.ส.ค.อนันต์ เรืองกุล	ไม่สังกัดพรรค	42,327
2	นายประจวบ ชนะภัย	"	35,711
3	นายเชื้อ ทิพย์มณี	สหประชาไทย	39,226
4	นายคล้าย ละอองมณี	ประชาธิปไตย	39,098
57. จังหวัดสตูล			
1	นายชวลิน โคนันท์	ไม่สังกัดพรรค	13,773
58. จังหวัดสมุทรปราการ			
1	นายบุญถม เย็นมะโนช	สหประชาไทย	24,020
2	นายสุทิน กลีบเจริญ	"	23,191
59. จังหวัดสมุทรสงคราม			
1	นายเทพ สุวงศ์สินธุ์	สหประชาไทย	12,881
60. จังหวัดสมุทรสาคร			
1	นายสุรินทร์ เทพกาญจนา	สหประชาไทย	22,795
61. จังหวัดสระบุรี			
1	นายถวิล จันทรวิทัน	สหประชาไทย	24,115
2	นางพูนศรี สุขบรรทัด	ไม่สังกัดพรรค	23,606
62. จังหวัดสิงห์บุรี			
1	นายเพียรศักดิ์ นิสสัยสุข	สหประชาไทย	11,904
63. จังหวัดสุโขทัย			
1	นายบุญธรรม ชุมดวง	ไม่สังกัดพรรค	33,057
2	นายสำรวย ธรรมสุนทรภา	"	20,410
3	นายสุข แสนโกสิก	สหประชาไทย	18,741

ลำดับที่	ชื่อผู้สมัคร	สังกัดพรรคการเมือง	ได้รับคะแนน
64. จังหวัดสุพรรณบุรี			
1	นายสุจิตต์ คีลาเจริญ	ไม่สังกัดพรรค	33,364
2	นายวิภาส อินสว่าง	"	24,432
3	นายทองหยก จิตตวีระ	สหประชาไทย	23,960
4	นายบุญเชื้อ ประเสริฐสุวรรณ	"	23,027
65. จังหวัดสุราษฎร์ธานี			
1	นายสงวน กนกวิจิตร	สหประชาไทย	28,988
2	นายประสาทสุข ภิระวัฒน์	ไม่สังกัดพรรค	27,327
3	พ.ต.ต.ทวี วิชัยศิษุ	สหประชาไทย	25,584
66. จังหวัดสุรินทร์			
1	นายสิน คุณิตสิน	ไม่สังกัดพรรค	45,962
2	นายจำนง แก้วปลั่ง	ประชาธิปไตย	39,091
3	นายญาติ ไหวถัก	สหประชาไทย	38,140
4	นายชวาล วรณศรี	ไม่สังกัดพรรค	36,238
5	นายเหลื่อม พันธุเกษ	สหประชาไทย	30,250
67. จังหวัดอ่างทอง			
1	นายวิรัตน์ ศุขะพันธุ์	สหประชาไทย	18,565
68. จังหวัดอุตรธานี			
1	นายแสวง พิบูลสรารุช	ไม่สังกัดพรรค	56,933
2	นายสะเกร สามเสน	สหประชาไทย	48,380
3	นายฉวง เอี่ยมศิลา	"	41,164
4	นายวิวัฒน์ อินทรอุคม	"	35,317
5	นายสกรรจ สามเสน	ไม่สังกัดพรรค	34,326
6	พ.อ.สมคิด ศรีสังคม	เสรีประชาธิปไตย	33,755

ลำดับที่	ชื่อผู้สมัคร	สังกัดพรรคการเมือง	ได้รับคะแนน
69. จังหวัดอุตรดิตถ์			
1	นายเสริม โลกเลื่อง	สหประชาไทย	33,046
2	ร.ค.บุญยง วัฒนพงศ์	ไม่สังกัดพรรค	26,043
70. จังหวัดอุทัยธานี			
1	นายศิริ หุ่นทอง	ไม่สังกัดพรรค	14,894
71. จังหวัดอุบลราชธานี			
1	นายเสรี สุชาติประทีป	ไม่สังกัดพรรค	89,835
2	นายวิชัย โกมลวิชัย	"	63,465
3	นายเรือง สิทธิธรรม	แนวประชาธิปไตย	57,558
4	นายบุญเย็น วอทอง	"	52,470
5	นายทองมาก จันทะลือ	ไม่สังกัดพรรค	51,505
6	นายวิชัย เสวะมาศย์	ประชาธิปไตย	48,835
7	นายยิ่ง สิทธิธรรม	แนวประชาธิปไตย	48,561
8	นายประทีป ทองคำใส	สหประชาไทย	47,075
9	นายสมนึก ทองรุ่งโรจน์	แนวประชาธิปไตย	45,769

จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้งคิดเป็นร้อยละของผู้สมัคร จำนวนตามพรรคการเมืองเป็นรายภาค

ลำดับที่	ชื่อพรรคการเมือง	ภาคกลาง			ภาคใต้			ภาคเหนือ			ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			รวมทั้งประเทศ		
		ผู้สมัคร (คน)	ผู้ได้รับ เลือกตั้ง (คน)	ร้อยละ	ผู้สมัคร (คน)	ผู้ได้รับ เลือกตั้ง (คน)	ร้อยละ	ผู้สมัคร (คน)	ผู้ได้รับ เลือกตั้ง (คน)	ร้อยละ	ผู้สมัคร (คน)	ผู้ได้รับ เลือกตั้ง (คน)	ร้อยละ	ผู้สมัคร (คน)	ผู้ได้รับ เลือกตั้ง (คน)	ร้อยละ
	รวม	377	70	20	145	28	20	239	47	20	492	74	14	1,253	219	17
1	สหประชาไทย	70	30	43	29	11	38	48	16	33	73	20	27	220	76	35
2	ประชาธิปไตย	67	25	37	23	9	39	45	14	31	56	9	16	191	57	30
3	แนวประชาธิปไตย	6	-	-	7	1	14	9	1	11	34	5	15	56	7	13
4	ประชาชน	7	-	-	3	-	-	11	-	-	46	2	4	67	2	3
5	แนวร่วมเศรษฐกิจ	4	-	-	3	-	-	1	-	-	20	4	20	28	4	14
6	สัมมาชีพช่วยชาวนา	6	1	17	-	-	-	1	-	-	15	-	-	22	1	5
7	เสรีประชาธิปไตย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	1	14	7	1	14
8	ประชาพัฒนา	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	3	-	-
9	ชาวนาชาวนาไร	11	-	-	4	-	-	16	-	-	5	-	-	36	-	-
10	สยามใหม่	16	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	18	-	-
11	แรงงาน	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-
12	ผู้ไม่สังกัดพรรคการเมืองใด	188	14	7	72	7	10	106	16	15	235	33	14	601	71	12

ภาคผนวก ง

จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้งจำแนกตามเพศ คิดเป็นร้อยละของผู้ได้รับเลือกตั้งทั้งหมดเป็นรายภาคและจังหวัด

ลำดับที่	ภาค และ จังหวัด	ผู้ได้รับ เลือกตั้ง ทั้งหมด (คน)	ผู้ได้รับเลือกตั้งจำแนกตามเพศ			
			ชาย		หญิง	
			จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
	ภาคกลาง	70	66	94	4	6
1	กาญจนบุรี	2	1	50	1	50
2	จันทบุรี	1	1	100	-	-
3	ฉะเชิงเทรา	3	3	100	-	-
4	ชัยนาท	2	2	100	-	-
5	ชลบุรี	3	3	100	-	-
6	ตราด	1	1	100	-	-
7	ธนบุรี	6	6	100	-	-
8	นครนายก	1	1	100	-	-
9	นครปฐม	3	3	100	-	-
10	นนทบุรี	2	2	100	-	-
11	ประจวบคีรีขันธ์	1	1	100	-	-
12	ปทุมธานี	2	2	100	-	-
13	ปราจีนบุรี	3	2	67	1	33
14	พระนครศรีอยุธยา	15	14	93	1	7
15	พระนครศรีอยุธยา	4	4	100	-	-
16	เพชรบุรี	2	2	100	-	-
17	ระยอง	1	1	100	-	-
18	ราชบุรี	3	3	100	-	-

ลำดับที่	ภาค และ จังหวัด	ผู้ได้รับ เลือกตั้ง ทั้งหมด (คน)	ผู้ได้รับเลือกตั้งจำแนกตามเพศ			
			ชาย		หญิง	
			จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
19	สมุทร	3	3	100	-	-
20	สมุทรปราการ	2	2	100	-	-
21	สมุทรสาคร	1	1	100	-	-
22	สมุทรสงคราม	1	1	100	-	-
23	สระบุรี	2	1	50	1	50
24	สิงห์บุรี	1	1	100	-	-
25	สุพรรณบุรี	4	4	100	-	-
26	อ่างทอง	1	1	100	-	-
	ภาคใต้	28	28	100	-	-
27	กระบี่	1	1	100	-	-
28	ชุมพร	1	1	100	-	-
29	ตรัง	2	2	100	-	-
30	นครศรีธรรมราช	6	6	100	-	-
31	นราธิวาส	2	2	100	-	-
32	ปัตตานี	2	2	100	-	-
33	พังงา	1	1	100	-	-
34	พัทลุง	2	2	100	-	-
35	ภูเก็ต	1	1	100	-	-
36	ยะลา	1	1	100	-	-
37	ระนอง	1	1	100	-	-
38	สตูล	1	1	100	-	-

ลำดับที่	ภาค และ จังหวัด	ผู้ได้รับ เลือกตั้ง ทั้งหมด (คน)	ผู้ได้รับเลือกตั้งจำแนกตามเพศ			
			ชาย		หญิง	
			จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
39	สุราษฎร์ธานี	3	3	100	-	-
40	สงขลา	4	4	100	-	-
	ภาคเหนือ	47	47	100	-	-
41	กำแพงเพชร	2	2	100	-	-
42	เชียงใหม่	7	7	100	-	-
43	เชียงใหม่	6	6	100	-	-
44	ตาก	1	1	100	-	-
45	นครสวรรค์	5	5	100	-	-
46	น่าน	2	2	100	-	-
47	พิจิตร	3	3	100	-	-
48	พิษณุโลก	3	3	100	-	-
49	เพชรบูรณ์	3	3	100	-	-
50	แพร่	2	2	100	-	-
51	แม่ฮ่องสอน	1	1	100	-	-
52	ลำปาง	4	4	100	-	-
53	ลำพูน	2	2	100	-	-
54	สุโขทัย	3	3	100	-	-
55	อุตรดิตถ์	2	2	100	-	-
56	อุทัยธานี	1	1	100	-	-

ลำดับที่	ภาค และ จังหวัด	ผู้ได้รับ เลือกตั้ง ทั้งหมด (คน)	ผู้ได้รับเลือกตั้งจำแนกตามเพศ			
			ชาย		หญิง	
			จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	74	73	99	1	1
57	กาฬสินธุ์	4	3	75	1	25
58	ขอนแก่น	7	7	100	-	-
59	ชัยภูมิ	4	4	100	-	-
60	นครพนม	4	4	100	-	-
61	นครราชสีมา	9	9	100	-	-
62	บุรีรัมย์	5	5	100	-	-
63	มหาสารคาม	4	4	100	-	-
64	ร้อยเอ็ด	5	5	100	-	-
65	เลย	2	2	100	-	-
66	ศรีสะเกษ	5	5	100	-	-
67	สกลนคร	3	3	100	-	-
68	สุรินทร์	5	5	100	-	-
69	หนองคาย	2	2	100	-	-
70	อุดรธานี	6	6	100	-	-
71	อุบลราชธานี	9	9	100	-	-
	รวมทั้งประเทศ	219	214	98	5	2

ภาคผนวก จ.

จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้งจำแนกตามอายุ คิดเป็นร้อยละของผู้ได้รับเลือกตั้งทั้งหมดเป็นรายภาคและจังหวัด

ลำดับที่	ภาค และ จังหวัด	ผู้ได้รับ เลือกตั้ง ทั้งหมด (คน)	ผู้ได้รับเลือกตั้งจำแนกตามอายุ							
			30 - 39 ปี		40 - 49 ปี		50 - 59 ปี		60 ปีขึ้นไป	
			จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
	ภาคกลาง	70	12	17	24	34	22	31	12	17
1	กาญจนบุรี	2	-	-	1	50	1	50	-	-
2	จันทบุรี	1	-	-	1	100	-	-	-	-
3	ฉะเชิงเทรา	3	1	33	1	33	1	33	-	-
4	ชัยนาท	2	2	100	-	-	-	-	-	-
5	ชลบุรี	3	1	33	1	33	1	33	-	-
6	ตราด	1	-	-	1	100	-	-	-	-
7	ธนบุรี	6	-	-	2	33	-	-	4	67
8	นครนายก	1	-	-	1	100	-	-	-	-
9	นครปฐม	3	-	-	1	33	1	33	1	33
10	นนทบุรี	2	-	-	1	50	1	50	-	-
11	ประจวบคีรีขันธ์	1	1	100	-	-	-	-	-	-
12	ปทุมธานี	2	-	-	1	50	1	50	-	-
13	ปราจีนบุรี	3	1	33	-	-	1	33	1	33
14	พระนครศรีอยุธยา	15	2	13	3	20	4	27	6	40
15	เพชรบุรี	4	-	-	2	50	2	50	-	-
16	ระยอง	1	1	100	-	-	-	-	-	-
17	ราชบุรี	3	2	67	1	33	-	-	-	-

ลำดับที่	ภาค และ จังหวัด	ผู้ได้รับเลือกตั้งทั้งหมด (คน)	ผู้ได้รับเลือกตั้งจำแนกตามอายุ							
			30 - 39 ปี		40 - 49 ปี		50 - 59 ปี		60 ปีขึ้นไป	
			จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
19	สมุทร	3	-	-	-	-	3	100	-	-
20	สมุทรปราการ	2	-	-	2	100	-	-	-	-
21	สมุทรสาคร	1	-	-	1	100	-	-	-	-
22	สมุทรสงคราม	1	-	-	-	-	1	100	-	-
23	สระบุรี	2	-	-	1	50	1	50	-	-
24	สิงห์บุรี	1	-	-	-	-	1	100	-	-
25	สุพรรณบุรี	4	-	-	3	75	1	25	-	-
26	อ่างทอง	1	-	-	-	-	1	100	-	-
	ภาคใต้	28	4	14	14	50	8	29	2	7
27	กระบี่	1	-	-	1	100	-	-	-	-
28	ชุมพร	1	-	-	-	-	1	100	-	-
29	ตรัง	2	1	50	-	-	1	50	-	-
30	นครศรีธรรมราช	6	1	17	2	33	2	33	1	17
31	นราธิวาส	2	1	50	1	50	-	-	-	-
32	ปัตตานี	2	-	-	1	50	1	50	-	-
33	พังงา	1	-	-	1	100	-	-	-	-
34	พัทลุง	2	-	-	-	-	2	100	-	-
35	ภูเก็ต	1	-	-	-	-	1	100	-	-
36	ยะลา	1	-	-	1	100	-	-	-	-
37	ระนอง	1	1	100	-	-	-	-	-	-
38	สตูล	1	-	-	1	100	-	-	-	-
39	สุราษฎร์ธานี	3	-	-	3	100	-	-	-	-

ลำดับที่	ภาค และ จังหวัด	ผู้ได้รับเลือกตั้งทั้งหมด (คน)	ผู้ได้รับเลือกตั้งจำแนกตามอายุ							
			30 - 39 ปี		40 - 49 ปี		50 - 59 ปี		60 ปีขึ้นไป	
			จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
40	สงขลา	4	-	-	3	75	-	-	1	25
	ภาคเหนือ	47	12	25	18	38	11	23	6	13
41	กำแพงเพชร	2	-	-	-	-	1	50	1	50
42	เชียงราย	7	4	57	1	14	2	29	-	-
43	เชียงใหม่	6	1	17	1	17	4	66	-	-
44	ตาก	1	1	100	-	-	-	-	-	-
45	นครสวรรค์	5	-	-	4	80	-	-	1	20
46	น่าน	2	-	-	1	50	1	50	-	-
47	พิจิตร	3	-	-	2	67	1	33	-	-
48	พิษณุโลก	3	2	67	1	33	-	-	-	-
49	เพชรบูรณ์	3	2	67	-	-	-	-	1	33
50	แพร่	2	-	-	1	50	1	50	-	-
51	แม่ฮ่องสอน	1	-	-	-	-	-	-	1	100
52	ลำปาง	4	1	25	2	50	1	25	-	-
53	ลำพูน	2	-	-	1	50	-	-	1	50
54	สุโขทัย	3	-	-	2	67	-	-	1	33
55	อุดรศักดิ์	2	1	50	1	50	-	-	-	-
56	อุทัยธานี	1	-	-	1	100	-	-	-	-
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	74	22	30	35	47	12	16	5	7
57	กาฬสินธุ์	4	1	25	2	50	1	25	-	-

ลำดับที่	ภาค และ จังหวัด	ผู้ได้รับ เลือกตั้ง ทั้งหมด (คน)	ผู้ได้รับเลือกตั้งจำแนกตามอายุ							
			30 - 39 ปี		40 - 49 ปี		50 - 59 ปี		60 ปีขึ้นไป	
			จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
58	ขอนแก่น	7	2	29	3	43	2	29	-	-
59	ชัยภูมิ	4	2	50	2	50	-	-	-	-
60	นครพนม	4	3	75	1	25	-	-	-	-
61	นครราชสีมา	9	1	11	6	67	1	11	1	11
62	บุรีรัมย์	5	2	40	3	60	-	-	-	-
63	มหาสารคาม	4	-	-	2	50	1	25	1	25
64	ร้อยเอ็ด	5	2	40	3	60	-	-	-	-
65	เลย	2	1	50	1	51	-	-	-	-
66	ศรีสะเกษ	5	-	-	4	80	1	20	-	-
67	สกลนคร	3	1	33	1	33	-	-	1	33
68	สุรินทร์	5	1	20	2	40	2	40	-	-
69	หนองคาย	2	-	-	-	-	1	50	1	50
70	อุดรธานี	6	2	33	1	17	3	50	-	-
71	อุบลราชธานี	9	4	44	4	44	-	-	1	11
	รวมทั้งประเทศ	219	50	23	91	42	53	24	25	11

ลำดับที่	ภาค และจังหวัด	ผู้ได้รับเลือกตั้งทั้งหมด (คน)	ผู้ได้รับเลือกตั้งจำแนกตามระดับการศึกษา										ปริญญาตรีขึ้นไป	
			ป.4		ป.5 - ป.7 (ม.1 - ม.3)		ม.ศ.1-ม.ศ.3 (ม.4 - ม.6)		ม.ศ.4-ม.ศ.5 (ม.7 - ม.8)		ต่ำกว่าปริญญาตรี			
			จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
13	ปราจีนบุรี	3	1	33	1	33	1	33	-	-	-	-	-	-
14	พระนครศรีอยุธยา	15	-	-	1	7	1	7	3	20	-	-	10	66
15	เพชรบุรี	4	1	25	-	-	-	-	-	-	-	-	3	75
16	ระยอง	2	-	-	-	-	1	50	-	-	-	-	1	50
17	ราชบุรี	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	100
18	ลพบุรี	3	-	-	-	-	2	67	-	-	1	33	-	-
19	สมุทรปราการ	3	-	-	1	33	1	33	-	-	-	-	1	33
20	สมุทรสาคร	2	-	-	-	-	-	-	2	100	-	-	-	-
21	สมุทรสงคราม	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	100
22	สระบุรี	1	-	-	-	-	-	-	1	100	-	-	-	-
23	สิงห์บุรี	2	-	-	-	-	1	50	-	-	1	50	-	-
24	สุพรรณบุรี	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	100
25	อ่างทอง	4	-	-	1	25	3	75	-	-	-	-	-	-
26		1	-	-	-	-	-	-	1	100	-	-	-	-

ลำดับที่	ภาค และจังหวัด	ผู้ได้รับ เลือกตั้ง ทั้งหมด (คน)	ผู้ได้รับเลือกตั้งจำแนกตามระดับการศึกษา											
			ป.4		ป.5 - ป.7 (ม.1 - ม.3)		ม.ศ.1-ม.ศ.3 (ม.4 - ม.6)		ม.ศ.4-ม.ศ.5 (ม.7 - ม.8)		ต่ำกว่า ปริญญาตรี		ปริญญาตรีขึ้นไป	
	ภาคใต้	28	-	-	3	11	10	36	3	11	3	11	9	32
27	กระบี่	1	-	-	-	-	1	100	-	-	-	-	-	-
28	ชุมพร	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	100	-	-
29	ตรัง	2	-	-	-	-	1	50	-	-	-	-	1	50
30	นครศรีธรรมราช	6	-	-	1	17	-	-	2	33	-	-	3	50
31	นราธิวาส	2	-	-	1	50	1	50	-	-	-	-	-	-
32	ปัตตานี	2	-	-	-	-	2	100	-	-	-	-	-	-
33	พังงา	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	100	-	-
34	พัทลุง	2	-	-	-	-	1	50	-	-	-	-	1	50
35	ภูเก็ต	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	100
36	ยะลา	1	-	-	1	100	-	-	-	-	-	-	-	-
37	ระนอง	1	-	-	-	-	1	100	-	-	-	-	-	-
38	สตูล	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	100	-	-
39	สุราษฎร์ธานี	3	-	-	-	-	1	33	-	-	-	-	2	67
40	สงขลา	4	-	-	-	-	2	50	1	25	-	-	1	25

ลำดับที่	ภาค จังหวัด	ผู้ได้รับ เลือกตั้ง ทั้งหมด (คน)	ผู้ได้รับเลือกตั้งจำแนกตามระดับการศึกษา											
			ป.4		ป.5 - ป.7 (ม.1 - ม.3)		ม.ศ.1-ม.ศ.3 (ม.4 - ม.6)		ม.ศ.4-ม.ศ.5 (ม.7 - ม.8)		ต่ำกว่า ปริญญาตรี		ปริญญาตรีขึ้นไป	
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	74	6	8	1	1	23	31	14	19	8	11	22	30
57	กาฬสินธุ์	4	-	-	-	-	-	-	1	25	1	25	2	50
58	ขอนแก่น	7	-	-	-	-	2	29	1	14	-	-	4	57
59	ชัยภูมิ	4	-	-	-	-	1	25	-	-	1	25	2	50
60	นครพนม	4	-	-	-	-	2	50	1	25	-	-	1	25
61	นครราชสีมา	9	4	44	-	-	3	33	-	-	1	11	1	11
62	บุรีรัมย์	5	-	-	-	-	3	60	2	40	-	-	-	-
63	มหาสารคาม	4	-	-	-	-	2	50	-	-	2	50	-	-
64	ร้อยเอ็ด	5	1	20	-	-	1	20	2	40	-	-	1	20
65	เลย	2	-	-	-	-	-	-	1	50	1	50	-	-
66	ศรีสะเกษ	5	-	-	1	20	2	40	1	20	-	-	1	20
67	สกลนคร	3	-	-	-	-	-	-	2	67	-	-	1	33
68	สุรินทร์	5	-	-	-	-	2	40	-	-	1	20	2	40
69	หนองคาย	2	-	-	-	-	1	50	1	-	-	-	1	50

ลำดับที่	ภาค และจังหวัด	ผู้ได้รับ เลือกตั้ง ทั้งหมด (คน)	ผู้ได้รับเลือกตั้งจำแนกตามระดับการศึกษา											
			ป.4		ป.5 - ป.7 (ม.1 - ม.3)		ม.ศ.1-ม.ศ.3 (ม.4 - ม.6)		ม.ศ.4-ม.ศ.5 (ม.7 - ม.8)		ต่ำกว่า ปริญญาตรี		ปริญญาตรีขึ้นไป	
			จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
70	อุดรธานี	6	-	-	-	-	2	33	3	50	1	17	-	-
71	อุบลราชธานี	9	4	11	-	-	2	22	-	-	-	-	6	67
	รวมทั้งประเทศ	219	8	4	10	5	66	30	31	14	23	10	81	37

จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้ง จำแนกตามประเภทอาชีพคิดเป็นร้อยละของผู้ได้รับเลือกตั้งทั้งหมดเป็นรายภาคและจังหวัด

ลำดับที่	ภาคและจังหวัด	ผู้ได้รับ เลือกตั้ง ทั้งหมด (คน)	ผู้ได้รับเลือกตั้งจำแนกตามประเภทอาชีพ													
			รับจ้าง		ค้าขาย		กสิกรรม		ทนายความ		ข้าราชการ บ้านญาติ		ครู ร.ร.ราษฎร์		อื่น ๆ	
			จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
	ภาคกลาง	70	-	-	26	37	4	6	12	17	15	21	4	6	9	13
1	กาญจนบุรี	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	100
2	จันทบุรี	1	-	-	-	-	-	-	1	100	-	-	-	-	-	-
3	ฉะเชิงเทรา	3	-	-	2	67	-	-	-	-	-	-	-	-	1	33
4	ชัยนาท	2	-	-	1	50	-	-	-	-	1	50	-	-	-	-
5	ชลบุรี	3	-	-	-	-	1	33	1	33	1	33	-	-	-	-
6	ตราด	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	100
7	ธนบุรี	6	-	-	3	50	-	-	-	-	3	50	-	-	-	-
8	นครปฐม	3	-	-	1	33	1	33	-	-	1	33	-	-	-	-
9	นนทบุรี	2	-	-	-	-	-	-	1	50	1	50	-	-	-	-
10	นครนายก	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	100	-	-	-	-
11	ประจวบคีรีขันธ์	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	100	-	-	-	-
12	ปทุมธานี	2	-	-	-	-	-	-	2	100	-	-	-	-	-	-

ลำดับที่	ภาคและจังหวัด	ผู้ได้รับเลือกตั้งทั้งหมด (คน)	ผู้ได้รับเลือกตั้งจำแนกตามประเภทอาชีพ													
			รับจ้าง		ค้าขาย		กสิกรรม		ทนายความ		ข้าราชการบ้านานูญ		ครู ร.ร.ราษฎร์		อื่น ๆ	
			จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
	ภาคใต้	28	4	14	7	25	3	11	6	21	4	14	2	7	2	7
27	กระบี่	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	100	-	-	-	-
28	ชุมพร	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	100	-	-	-	-
29	ตรัง	2	-	-	-	-	-	-	1	50	1	50	-	-	-	-
30	นครศรีธรรมราช	6	-	-	-	-	-	-	2	33	1	17	1	17	2	33
31	นราธิวาส	2	-	-	2	100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
32	ปัตตานี	2	-	-	1	50	1	50	-	-	-	-	-	-	-	-
33	พังงา	1	-	-	-	-	1	100	-	-	-	-	-	50	-	-
34	พัทลุง	2	-	-	-	-	1	50	-	-	-	-	1	-	-	-
35	ภูเก็ต	1	1	100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
36	ยะลา	1	1	100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
37	ระนอง	1	-	-	1	100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
38	สตูล	1	-	-	1	100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
39	สุราษฎร์ธานี	3	-	-	1	33	-	-	2	67	-	-	-	-	-	-
40	สงขลา	4	2	50	1	25	-	-	1	25	-	-	-	-	-	-

ลำดับที่	ภาคและจังหวัด	ผู้ได้รับเลือกตั้งทั้งหมด (คน)	ผู้ได้รับเลือกตั้งจำนวนตามประเภทอาชีพ													
			รับจ้าง		ค้าขาย		กสิกรรม		ทนายความ		ข้าราชการ บำนาญ		ครู ร.ร.ราษฎร์		อื่น ๆ	
			จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
	ภาคเหนือ	47	4	9	21	43	2	4	12	26	1	2	-	-	7	15
41	กำแพงเพชร	2	-	-	-	-	-	-	2	100	-	-	-	-	-	-
42	เชียงใหม่	7	-	-	5	71	-	-	-	-	-	-	-	2	29	
43	เชียงใหม่	6	-	-	2	33	-	-	-	-	-	-	-	4	67	
44	ตาก	1	-	-	1	100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
45	นครสวรรค์	5	2	40	-	-	-	-	3	60	-	-	-	-	-	
46	น่าน	2	-	-	1	50	-	-	1	50	-	-	-	-	-	
47	พิจิตร	3	-	-	1	33	1	33	1	33	-	-	-	-	-	
48	พิษณุโลก	3	-	-	3	100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
49	เพชรบูรณ์	3	1	33	1	33	-	-	-	-	1	33	-	-	-	
50	แพร่	2	-	-	1	50	-	-	1	50	-	-	-	-	-	
51	แม่ฮ่องสอน	1	1	100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
52	ลำปาง	4	-	-	2	50	-	-	2	50	-	-	-	-	-	
53	ลำพูน	2	-	-	1	50	-	-	1	50	-	-	-	-	-	
54	สุโขทัย	3	-	-	3	100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
55	อุตรดิตถ์	2	-	-	-	-	-	-	1	50	-	-	-	1	50	
56	อุทัยธานี	1	-	-	-	-	1	100	-	-	-	-	-	-	-	

ลำดับที่	ภาคและจังหวัด	ผู้ได้รับเลือกตั้งทั้งหมด (คน)	ผู้ได้รับเลือกตั้งจำแนกตามประเภทอาชีพ													
			รับจ้าง		ค้าขาย		กสิกรรม		ทนายความ		ข้าราชการ บ้านานู		ครู ร.ร.ราษฎร์		อื่น ๆ	
			จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	74	5	7	34	46	1	1	14	19	9	12	3	4	8	11
57	กาฬสินธุ์	4	-	-	-	-	-	-	1	25	2	50	-	-	1	25
58	ขอนแก่น	7	2	29	3	43	-	-	2	29	-	-	-	-	-	-
59	ชัยภูมิ	4	-	-	-	-	1	25	2	50	-	-	1	25	-	-
60	นครพนม	4	-	-	4	100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
61	นครราชสีมา	9	-	-	4	44	-	-	1	11	4	44	-	-	-	-
62	บุรีรัมย์	5	1	20	4	80	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
63	มหาสารคาม	4	-	-	4	100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
64	ร้อยเอ็ด	5	-	-	1	20	-	-	-	-	-	-	-	-	4	80
65	เลย	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	100
66	ศรีสะเกษ	5	-	-	4	80	-	-	1	20	-	-	-	-	-	-
67	สกลนคร	3	-	-	2	67	-	-	-	-	1	33	-	-	-	-
68	สุรินทร์	5	1	20	1	20	-	-	2	40	-	-	-	-	1	20
69	หนองคาย	2	-	-	-	-	-	-	1	50	-	-	1	50	-	-
70	อุดรธานี	5	1	17	4	67	-	-	-	-	1	17	-	-	-	-
71	อุบลราชธานี	9	-	-	3	33	-	-	4	44	1	11	1	11	-	-
	รวมทั้งประเทศ	219	13	6	88	40	10	5	44	20	29	13	10	5	25	11

Pye, Lucian W. and Verba, Sidney, Political Culture and Political Development, Princeton: University Press, 1965

Pye, Lucian W., "Political Culture" in International Encyclopedia of the Social Science, Sills, David L.(eds) Volume 12, The Macmillan Company & The Free Press, 1968

Pye, Lucian W., Politics, Personality and Nation Building, Burma's Search for Identity, New Haven: Yale University Press, 1962

Wilson, David A., Politics in Thailand, New York: Cornell University Press, 1962

ประวัติผู้เขียน

นายวงษ์ เลิศไพศาล เกิดเมื่อวันที่ 21 เมษายน 2488 ที่ตำบลท่าประจักษ์
อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

ประวัติการศึกษา

- จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา บางรัก พ.ศ. 2499
- จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมสาธิต ว.ศ.ปทุมวัน พ.ศ.2505
- สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา วิทยาเขต พญาไท พ.ศ.2507
- ใ้รับปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยม) พ.ศ.2511 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ใ้รับประกาศนียบัตรนักวิจัยทางสังคมศาสตร์ ของสภาวิจัย และขึ้นทะเบียนเป็นนักวิจัย พ.ศ.2514

ประวัติการทำงาน

- เป็นประจำแผนก หมวดวิเคราะห์งาน แผนกอัตราเงินเดือน กองอัตรากำลังฝ่ายการปกครอง การท่าเรือแห่งประเทศไทย พ.ศ.2512 - 2515
- เป็นปลัดอำเภอตรี อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ตั้งแต่ พ.ศ.2515 จนถึงปัจจุบัน

บรรณานุกรม